

ВСЕСВІТ

1926
19

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

на 1926 рік
ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

„ВСЕСВІТ“

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ.

Журнал містить:

Художні оповідання.
Нариси.
Вірші.

Критичні статті.
Художні малюнки.
Гуморески.

ВСЕСВІТНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ

Вжито рішучих заходів до своєчасного виходу журналу й доставки його на місце.

В кожному числі міститимуться кіно-нариси.

Журнал регулярно виходитиме 2 рази на місяць (15 й 30 числа).

„ВІСТИ ВУЦВК“ Щоденна велика політична
ГАЗЕТА з щотижневим
безплатним літературно-науковим додатком

„КУЛЬТУРА І ПОБУТ“

ЦІНА на рік для установ: . . . . . 18 крб.
на місяць . . . . . 1 крб. 50 к.
звичайна передплата на рік 12 крб.
на місяць . . . . . 1 крб.

Адреса редакції й головквонтори: Харків, вул. К. Либинехта № 11.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

„ВСЕСВІТ“ двохижневий
багато ілюст-
рований, літературно-художній журнал.

ЦІНА: на рік . . . . . 4 крб. 80 коп.
на місяць . . . . . 40 коп.
По замежами
СРСР . . . . . 50 центів.

ПРИЙМАЮТЬ ПЕРЕДПЛАТУ

на двохижневий кооперативний
літературно-мистецький та
популярно-науковий журнал

„ВІСНИК КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ“

ЧИТАЙТЕ ЖУРНАЛ

„НАРОДНИЙ ТЕАТР“

ЦІНА на рік для установ: . . . 18 крб.
на місяць . . . . . 1 крб. 50 к.
звичайна передплата на рік 12 крб.
на місяць . . . . . 1 крб.

Адреса редакції й головконтори: Харків, вул. К. Лібніхта № 11.

„ВІСНИК“ багато ілюст-
рований, літературно-художній журнал.

ЦІНА: на рік . . . 4 крб. 80 коп.
на місяць . . . 40 коп.
По закордоню
СРСР . . . 50 центів.

ПРИЙМАЮТЬ ПЕРЕДПЛАТУ

на двотижневий кооперативний
літературно-мистецький та
популярно-науковий журнал

„НОВУ ГРОМАДУ“

(Видає Всеукраїнська книготорговельна та видавнича спілка
„Книгоспілка“, за відповідальною редакцією А. Е. Геттлера,
при найближчій участі Е. П. Варавва та В. М. Радлова).

НОВА ГРОМАДА

Найдешевший на Україні популярний журнал для селян
Обслуговує всю, як є, кооперацію силою добрих порад
В кожній книжці журналу—свіжа літературна новина
Автори журналу ступають у такт із сучасним життям
Головну увагу все звертає на сільське господарство
Радить,—обстоює в коопроботі громадський характер
Обмірковує, як збутись приватно-господарських послуг
Містить силу ілюстрацій буднів нашого нового села
Акуратно нотує всі нові здобутки науки та знання
Доглядає, щоб не тратилось марно кооперативне добро
Адресу „Нової Громади“ хай знає кожний громадянин

НОВА ГРОМАДА

Харків, Горяїновський пр., № 2.

Н ЦІЛИЙ РІК (24 №№ багато-ілюстров. журналу по
32 стор. велик. форм.) 5 крб. На півроку (12 №№)
2 крб. 75 коп. На 3 місяці (6 №№) 1 крб. 50 коп.

За 7 крб. на рік кожний передплатник одержує 24 №№
„Нової Громади“ й на 3 крб. книжок на власний вибір,
із каталогів Книгоспілки, що їх буде розіслано всім
передплатникам БЕЗПЛАТНО.

ЧИТАЙТЕ ЖУРНАЛ

„СІЛЬСЬКИЙ ТЕАТР“

Місячник відділу мистецтв УПО, присвя-
чений виключно художній роботі на селі.
Журнал містить матеріали до роботи
драматичних, хорових і інших художніх
гуртків, сельбудів та хат-читалень:
П'єси, інсценівки, живі газети,
ноти, фейлетони, вірші і т. инш.
а також вказівки з методики та
техніки сільського мистецтва.

У ПЕРШОМУ № П'ЄСА на 4 ДІЇ
М. КРАВЧЕНКА та Я. МОГИЛИ

„ПЕРШІ ХОРОБРІ“

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ УПОВНОВАЖЕНІ,
КОНТОРИ ТА ФІЛІАЛИ ВИДАВНИЦТВА

„РАДЯНСЬКЕ СЕЛО“, Головна контора В-ва „Радян-
ське Село“ Харків, Пушкінська вул. № 24.

Ціна окремого номера 30 коп.

№ (47714X) „1926“]

1924
Пролетарі всіх країн, єдняйтеся!

ВСЕСВІТ

За
редакцією

ШУМСЬКОГО О.
КАСЯНЕНКА Е.

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

№ 9 (32) 15 травня 1926 р.
Рік видання II-й.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

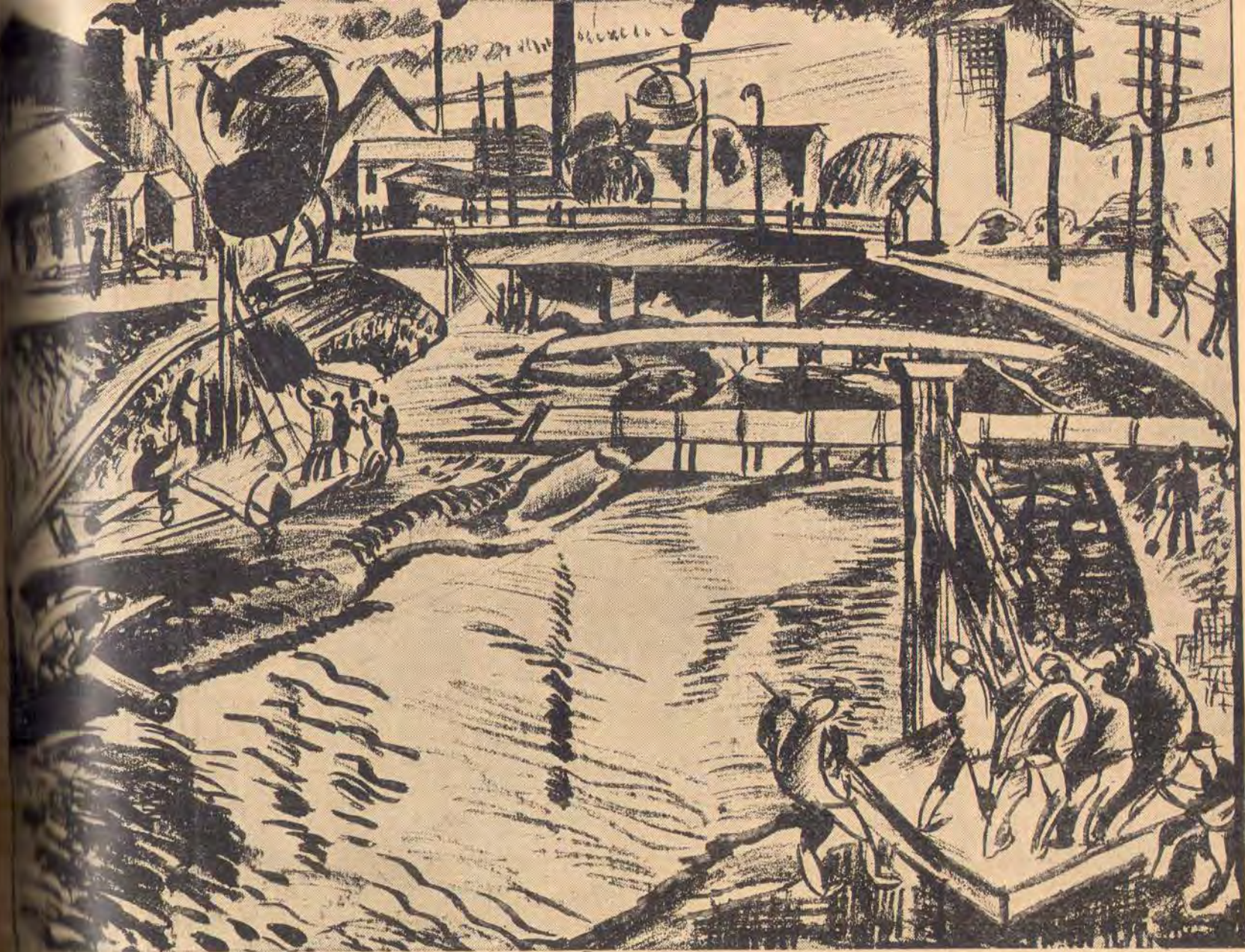
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.
Тел. № 34-76.

П Р А Ц Я

Мал. олівцем худ. А. Петрицького.

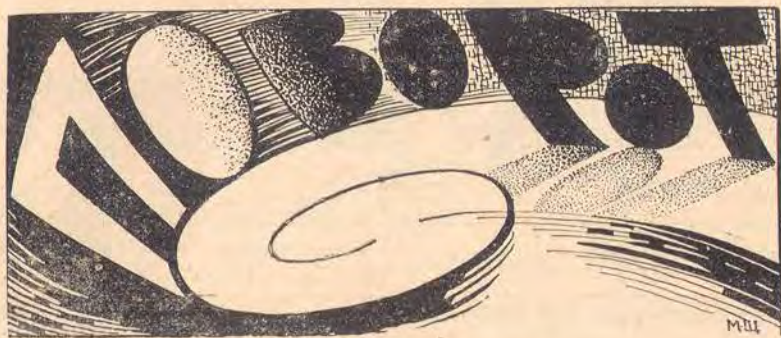

Художник А. Г. Петрицький, що працює в Харкові, відомий головним чином як художник театру. Його блискучі постановки в Державній драмі свідчать, що Петрицький—художник надзвичайно обдарований. Москва знає ще Петрицького, як чудового балетного художника. Проте, творчість Петрицького далеко не обмежується самим театром. Він разом з тим автор великих і дуже цінних картин в станковому малярстві. Його праці завше барвисті, свіжі й оригінальні. Петрицький чудово почуває сучасність і, будучи талановитим майстром, кожною своєю новою працею говорить про дальший свій крок вперед.

Оповідання Ол. Коржа.

Артіль Реута закінчувала зміну шпал на 261 версті.

Кур'єрський севастопільський поїзд номер 6 іде рівно о 12 години. Тоді робочі ідуть в холодок, знімають із глуду свої торбинки і то—обід. Та на цей раз вже певно хтось буде голодний: од глуду побіг безпритульний пес і в зубах йому білий вузольчик з харчами. А харчі в кожного—хліб і цибуля. Незавидні харчі, але ж все для робочого—їжа.

— Ай-ай! Фю-іть!

Зник у байраці грабіжник.

Робочі змітали із рейок пісок, упорядковували камінці, чи збирали навколо розкиданий струмент.

— Скоріш хлопці, скоріш підганяв їх артільний, а сам те і робить, що голову нахляє до рейок—дивиться в даль, чи немає товчків, але—рівно.

На „кривій“ кучерявився дим:

Поїзд гигикнув раз, і вдруге і не зважаючи на викинутий зелений флячок, промчався як вихор.

Йолоп залізний! Він і не відчув того, що під нього покладені нові соснові шпали! Сосна ти, сосна північна... В годину дзвеніла, шуміла в негоду—зрубали ж, під ноги турнули, чавунними рейками груди здавили, а в саме серце—костиль!

Лежи, не пручайся... Доволі шуміла, дзвеніла доволі, тепер послухай, як дзвонять колеса—не ти! На тілі твого зарубина—знаєш: Віднині господар чавун і залізо—не ти!...

Сосна ти, сосна північна!..

Юрба посунула під одкос і чути було потім, як довго хтось лаявся, прокидаючи на світі всіх собак, а глуд стояв і сміявся гострими колючками.

Роман тоді йшов од дорожнього майстра. Його старечі ноги грузли в піску і ракушці, неначе в багні, коли порівнявся з робочими він не зупиняючись кинув їм сухе привітання і далі чвалав собі, важко ступаючи. Він думав, що аж тепер над ним насяїлися всі чорти з чортенятами заплювали йому обличчя, і з помутнілих очей виглядала одна безпорадність.

Оце зараз майстер перелав йому папірці, що їх з

— Навіщо нам земля? Проживем і без неї, адже ж інші живуть; а чому так Химусю?

— А вже ж що так.

— Славна Химуся, золота Химуся. Гас у нас буде і паливо: вугілля, дров скільки хочеш соснових... Химуся буде бар'єр замикати, а снопа в'язатиме, ні..

Химка всміхалась, мріяла:

— Романа.

— Ась?

— А кожухи даватимуть на зиму?

— Ясно..

— І валянки?

— Ясно..

Химка цілком була задоволена. „От вже награться Коля в пісок мріяла—а то копирсається в чорній землі, замазурка“..

Це—тоді, коли була вільна вакансія путьовому сторожу на номер 222.

Оселівся у ній Роман. Перейшов із „ремонтів“,—до того часу в „ремонті“ робив: шпали таскав, киркою гепав, не випустив гоного мотика; майстерю скаржився: кепсько мені живеться дома, Павло Євгеновичу батько все свариться, мені б того, на будку... Захотілось на лекції мріяв: хе, будка—віддижурив години й спи... Ой, як із землею набрипанькатись...

Залишились дома батько й сестри. Старий був батько,—умер баром, а сестри повиходили заміж. Пустіла земля...

Хочете: весна, хочете: осінь,—обидві проходять повз будку чилю і зникають за степом в далі, перша—в бузкових садах, і друга—у

До загального страйку в Англії

па „кривий“ зчирявся дим:
Поїзд гигикнув раз, і вдруге і не зважаючи на викинутий зелений флачок, промчався як вихор.

Йолоп залізний! Він і не відчув того, що під нього покладені нові соснові шпали! Сосна ти, сосна північна... В годину дзвеніла, шуміла в негоду—зрубали ж, під ноги турнули, чавунними рейками груди здавили, а в саме серце—костилі!

Лежи, не пручайся... Доволі шуміла, дзвеніла доволі, тепер послухай, як дзвонять колеса—не ти! На тілі твому зарубина—знаєш: Віднині господар чавун і залізо—не ти!...

Сосна ти, сосна північна!..

Юрба посунула під одкос і чути було потім, як довго хтось лаявся, проклинаючи на світі всіх собак, а голод стояв і сміявся гострими колючками.

Роман тоді йшов од дорожнього майстра. Його старечі ноги грузли в піску і ракушці, неначе в багні, коли порівнявся з робочими він не зупиняючись кинув їм сухе привітання і далі чвалав собі, важко ступаючи. Він думав, що аж тепер над ним насміялися всі чорти з чертенятами, заплювали йому обличчя, і з помутнілих очей виглядала одна безпорадність.

Оце зараз майстер передав йому папірці, що їх з Учстрахком'а надіслано. То було: „діло з приводу призначення пенсії бувшому путьовому сторожу Роману Жиглові“. В виписці з протоколу № 112 комісією по соціальному забезпеченню постановлено так:

„Залізничний сторож Роман Жигло 63 років прослужив на транспорті з першого квітня 188. по перше червня 192., з якого числа і звільнений... По акту медичного обслідування загубив 75 відсотків загальної і професійної працездатності... Признати Романа Жигла інвалідом другої групи... Але беручи на увагу його земельний наділ (4 десятини) і дім—у пенсії відмовити“...

Тепер він рішуче був убитий, тому й хилитався, мов п'яний. Здавалось ось-ось упаде і покотиться вниз із високого насипу. (А внизу поле до самого бору—від чавунки на північ—бір, за бором село: відтіля Роман)...

Сонце, надмірно щедре і добре, — воно співчувало Жиглові, але говорило: „пробач, ах не сила мені в таких випадках дати нещасній людині допомоги“.

Брудні напірці по під рейками, клапті газет, цигарки недокурені—все це неначе давав хтось Жиглові: візьми в нагороду. Будка назустріч засяла віконцем привітно, тихо, а потім взялася десь хмарка й вікно померкло. Його будка—поруч із будкою Реута, ні краща, ні гірша, так собі будка—числом—одиницею менш. І сонце обом їм однаково світить, хоча зі сходу, уранці, раніш воно в вікна сусіду побреше, а потім уже через дах і Роману. За те вже надвечір, в той час, як на будці артильного—тінь, воно світить Жиглові в самісенський покуть і грає фольгою старенького Суса...

В цій будці йому залишалось жити не довго.

Це було так давно-давно:

— Химко, Химусю?

— Ну що?

— Так підемо? Згодна?

— А вже ж що підемо.

— От і добре. І землю залишимо.

Демонстрації на вулицях Лондону в зв'язку з оголошенням загального страйку.

З невітурканими піснями вбиваються гор-
об дротяну лісу, с розчакнутими крилами па-
на землю.

Мовчить земля і горда своїм мовчанням, і тільки
дроти, не мовчать—гудуть, а про що—невідомо.
Забгнуть і Роман їх гудіння, чи може і то;
Йому, Роману, що? Ну і хай гудуть-вигра-

они так просто гуділи про те, що його не
так завтра звільнять з посади і з будки
без жодних отих церемоній: звільни, ска-
на таке-то число, й звільниш, бо більш не пот-
будеш... І може й ми—гуділи дроти—не пот-
буря порве в ожеледицю, он що, і ми...
они вбивалися горлички на очах Романа, і
літо чіплялося роками за стовби, за дріт,—
манівцями «скорочення штатів» немов са-
з ножицом: усохла гіллячка—геть, непотріб-
ував.

Гіллячкою був і Роман. Але як це все
він і не знає. Без малого сорок років про-
Жигло на чавунці—тридцять на будці і
в «ремонті». Жетон поганенький одержав „за
пачую службу на южных железных дорогах“,
вказовних такі поносив, і валянків і стоп-
віску не одну пару. Та все це задорого вийш-
Ще на другому році служби він загубив
данного сина Колю, п'ятилітнього хлопчика,
під колесами царського потягу. Велика це
була для нього, ще більша для матері. Зблідла
бідна Химка, а сон так повіки й лишився

у сні вона бачила Колю. Розмовляв він

Мамо, мамуню.

Що Колечка?

І кочу до дому, на своє місце... Пустити мене
бором іду... Мамусю, бором: чатини стежку

чатини колючі, як стерня. Житня, знаєш, а яшна не колеться,
пожену на яшну... З повними волами повернуться гуси, і воли
верне... Гусяткам колосся пучок назбіраю... Вутю, вутю...

Ціллля!—у сні кричить Химка: то гусак простяг шию щоб Колю
гидля! Колечка! Вкусе. Не руш.

Щі, мамо, не вкусе... Я гусяткам нарву ще кульбаби... Ой як люб-
ни молоденькі листочки! Вутю, вутю...

Сине Химка, як Коля, гарненький хлопчик, в штанях полотняних,
і головка йому кучерява—гонить гусей до води, а в руках шелко-
прук. Білою низкою важно ідуть гусочки перевалькуваті, него-

Будинок, де народився Коцюбинський; з правого боку липовий садок, де він написав свої перші твори.

На родині Коцюбинського

В кінці квітня минули 13 роковини з дня смерті і 62 роковини з дня народження славетного українського письменника Михайла Коцюбинського. Ці дати, у м. Вінниці, звідкіль походить письменник, були відмічені низкою заходів що до увічнення його пам'яті. Закладено пам'ятника письменникові, що відкриття його буде приурочено до слідуєчих роковин. Головну увагу звернено на будинок, де народився й жив у молоді роки Коцюбинський. В ньому написав він свої перші твори: „Михайло Соловейко“, „Сон“, „Хвала життю“ т. инш. Будинок, що стоїть на околиці міста, весь час знаходився у напіврозваленому становищу, але тепер його реставровано і всіх мешканців звідтіля виселено. В ньому утворюється музей Коцюбинського, в котрому будуть зібрані речі, книжки й папери, що залишилися після смерті письменника, а також всі матеріали, що ілюструють його життя й діяльність. Принято також належних заходів до охорони липового садка, де писав свої твори письменник. Ім'ям Коцюбинського названо одну з вулиць міста і трудову українську школу. Його залічено почесним громадянином міста.

лодні Сірий гусак—проводир, довгошийий і злий—он сичить на собаку, з погрозою. Бідне гусятко позаду відстало од гурту, напевне кривеньке. Ах.—Коля підніс би його залюбки, колиб не той сич суворий. Ось—річка. Всі в воду—ген-ген попливли і вже зникли з очей за густим очеретом. Стоїть пастушок кучерявий, веселий, самітний на березі, плоскає прутиком воду... Ах ні, він бо ж ось, коло будки в пісочку вовтузиться...

І Химка зітхає, кличе:

— Коля, мій Колечка, іди я тебе поцілую.

— Добре мамо, цілуй, і я тебе поцілую, тільки пусти. До дідуса. Я хочу. Занудився по ньому.

— Мій славний, куди ж бо ти підеш? Дідусь вже давно помер. Як ішов за волами та так і впав... У борозні твій дідусь умер...

— Мамо, мамо! Я теж хочу так. У борозні... Як дідусь... У борозні мамо! Навіщо ж я вмер під колесами?

котрому будуть зібрані речі, книжки й папери, що залишилися після смерті письменника, а також всі матеріали, що ілюструють його життя й діяльність. Принято також належних заходів до охорони липового садка, де писав свої твори письменник. Ім'ям Коцюбинського названо одну з вулиць міста і трудову українську школу. Його залічено почесним громадянином міста.

Мамо, мамуню.

Що Колечка?

Чому до дому, на своє місце... Пустити мене

бором піду... Мамусю, бором: чатини стежку

чатини колючі, як стерня. Життя, знаєш, а яшна не колеться,

яшну пожену на яшну... З повними волами повернуться гуси, і воли

і зерне... Гусяткам колосся пучок назбираю... Вутю, вутю...

Гуля!—у сні кричить Химка: то гусак простяг шию щоб Колю

гуля! Колечка! Вкусе. Не руш.

Ні, мамо, не вкусе... Я гусяткам нарву ще кульбаби... Ой як люб-

ви молоденькі листочки! Вутю, вутю...

Химка, як Коля, гарненький хлопчик, в штанях полотняних,

а голівка йому кучерява—гонить гусей до води, а в руках шель-

мутик. Білою низкою важно ідуть гусочки перевалькуваті, него-

лодні. Сірий гусак—проводир, довгошийий і злий—он сичить на собаку, з погрозою. Бідне гусятко позаду відстало од гурту, напевне кривеньке. Ах.—Коля підніс би його залюбки, колиб не той сич суворий. Ось—річка. Всі в воду—ген-ген попливли і вже зникли з очей за густим очеретом. Стоїть пастушок кучерявий, веселий, самотній на березі, плюскає прутиком воду... Ах ні, він бо ж ось, коло будки в пісочку вовтузиться...

І Химка зітхає, кличе:

— Коля, мій Колечка, іди я тебе поцілую.

— Добре мамо, цілуй, і я тебе поцілую, тільки пусти. До дідуса. Я хочу. Занудився по ньому.

— Мій славний, куди ж бо ти підеш? Дідусь вже давно помер. Як ішов за волами та так і впав... У борозні твій дідусь умер...

— Мамо, мамо! Я теж хочу так. У борозні... Як дідусь... У борозні мамо! Навіщо ж я вмер під колесами?

— А-а-а!—прокидалась опівночі Химка і вії цвіли сльозами.

Це тоді як гудили дроти за вікном, а в пічурці—цвіркун. Роман свій участок обходив у теплім кожусі і в валянках і до дому повертався над ранок обліплений снігом.

— Григорій Юхимович!—гукав він сусіда—зачеми... на третій верстві...

Чавунка, ти моя чавунка,—бистрольотний шлях! Чорними батогоми простелилась—роскинулась од моря до моря.—а чому бо й не так? Ох, ти чортове зілля чавунової флори, ще може й отруїне—о-го!..

Було холодно і потяги ховались в туманах. З півночі дули холодні вітри, а дощові краплі дзвеніли об шкло, то по одицю, несміливо, то цілою ватагою раптом нахабно вони налітали на вікна, неначе було їх метою—узяти штурмом смиренний притулок Романів.

І він відчував цю сіру загрозу і здавалось йому, що кожна найменша краплина і та цілить прямо у серце, вигоняє геть за поріг із чужої хати, вітер глузує: у-у-у.

Далеко гудів паровоз. Трьохразові гудки десь лягали в байраках осінньої далі, немов цуценята голодні, там, у сухих бур'янах, зігнувшись—лягали.

...Тормозні!...—гудки—думав Роман, латаючи ввечері пізно при

Академік Біляшевський

...і в Києві, 22 квітня, помер великий науковий діяч, організатор і керівник Всеукраїнського історично-меморіалу імені Шевченка, академік Біляшевський. Небіжчик—один з видатних археологів України. Академік Біляшевський є піонером у справі вивчення селянського мистецтва України. Покійного поховано в Каневі на Княжій Горі близько Шевченкової могили.

лампи свій рваний кожушок. А в самого нерви гудуть і руки тремтять, мов травини. Як? У нього нема більш коробки з петардами, молота теж, і рожка і флячків? О, як би йому хотілося вийти із будки і стати під дощем на полотні з лихтарем в руках. Це я, мовляв, Роман, що загубив на залізниці сімдесят п'ять відсотків здоровля, але не кидаю служби, не кидаю, чуєте—і стою зустрічаю поїзд—товарний, кур'єрський,—який?... стою...

Забликала фільма спогадів у тисячах метрів перед очима Романа: штабелі, верстви, гони, робочі, щити і далі, далі:—в майстера дрова він коле, гній викидає... Чай у флігелі майстер п'є...

—„Здрастуйте Павло Євгеновичу!—рапортичку приніс...

І коли промайнула остання картина: станція... Лікар... Маєє той йому тіло, та з трубкою слухає в грудях, (і у нього, Романа, трубка була—рожок) і далі, далі—папірець у контору: непрацездатний...—Як?—було трохи не скрикнув Роман і гнітом незнаних образ він схопив свою шапку і вибіг шалений за двері.

— Не можна, не можна так насміхатись...—лютувався він,—падлюки! Ви не вірите: ось вам—

— Б-бух!

То він в снігах узяв кувалду і в затверження сили своєї, підняв її високо над головою й з розгону ударив об рейку...

Гаркав собака в далі. В пітьмі виблискували плямно берези, може білили примарою, а може тим снігом, що хутко впаде. Геть за посадкою блиснув огонь паровоза і паптом облив молоком

і Романа і будку й стовби і ще щось облив—огонь. Довгий товарний поїзд простягся в очах, як чортяча горлянка—червона й жахлива.

Роман дивився на вагони, на тормози,—думав: і ти зігнувся в кожусі, (про кондуктора думав),—мочать тебе

когось і чоло йому було потом уквітчане, і м'язи рук випиналися від натуги: „не вірите—ось вам, ось“, а далі стареча душа зітхала і виростало:

— Земле родюча... Ти мене не залишиш... Прости...

Кармазоновим поле буває узімку, вечорами. Тоді воно ніби хається:—сніг. Глянсовита посмішка розпливється до самого обрію один край і в другий—до сизого бору. А зараз, коли осінь—поле замуліє, і сиві тумани над сивою головою Романа—доречі.

(Так. Вересень—все більш у стареньких штанях. Коли-не-коли надіне святкову приношену одіж і пройдеться степом, ще може й мітним соняшним форсом).

В брезентовому плащі вигнав старий Жигло свою лису коровичку осіннє поле. Це від будки на північ за півверстви. Там видко стоїть невисоку наспу: проєктвана залізниця. Не дала війна прокласти рейки поріс бур'ян—скотина пасеться, і люде фургонами їздять по наспі.

Колись більшовики, як відступали од білих, наділили Романа милом

4-і змагання моделей, що відбулися 2 травня 1926 р. в Харк. міському парку

У змаганнях брало участь 35 моделей, серед яких більше було одно-

собака в да-
лі. В пітьмі
виблискува-
ли плямно
берези, може
білили при-
марою, а мо-
же тим сні-
гом, що хут-
ко впаде.
Геть за по-
садкою блис-
нув огонь
паровоза і
паптом об-
лив молоком

і Романа і будку й стовби і
ще щось облив—огонь. Дов-
гий товарний поїзд простягся
в очах, як чортяча горлянка
—червона й жаклива.

Роман дививсь на ваго-
ни, на тормози,—думав: і ти
зігнувся в кожусі, (про кон-
дуктора думав),—мочать тебе
дощі.

А далі згадав—як одно-
го разу хотів він проїхати
на тормозі, а кондуктор в
потилицю ляпаса дав...—
„падлюка“—тепер він поду-
мав—і ти подлюка! Всі пад-
люки... Вік прослужив на
чауунці, а їздить—не їздив...

Паровоз раз-у-раз пода-
вав ще сигнали.

Останній вагон зелено-
вою слиною харкнув у вічі
Роману.

„У-те-чу — не-бо-ю-сь“—
гаркотів він колесами, а Ро-
ман стояв і дивився тисячу
раз образений.

— Де третій лихтар?
Інструкцій не знають!

І ще раз промовив і зійшов з полотна.

На посту тьмяно горіла диска, а в небі ні зірки.

В даліні завмірала поема коліс, а ближче—вітер шумів, а ще ближче—
стукало воно—серце.

Роман подивився на будку сусіда, там не світилось—спали.

Мріяв: „зберуться робочі завтра сюди ось, до будки, візьмуть стру-
мент, покладуть на вагончик,—поїдуть, а я?“

„Гроші одержуть на перше число по червінцю і більш, а я?“

Не то свист, не то шум пробіг по землі і завмер у бетоннім лотку,—
праворуч.

„І його, лоток, будував я,—думав,—воду тяг, піску кучугури наносив,
мішав тоді з цементом, знаю...“

„І дзюрчить тепер в ньому вода по весні, а не знає, що там моя
праця... і дзюрчить, а не знає“...

Роман ще з хвилину постояв на дворі, а потім увійшов у хату і за-
снув як маленька дитина поруч із своїми ляльками: сумнівом і сумом. У
сні метушився немов у гарячці, під ніс буркотів щось, все скарживсь на

гочасність польоту—срібний жетон. У змаганнях найактивнішу участь брали гуртки моделістів Аероклубу й „Юних Лемінгів“.

ким телятком. Виросло те телятко в корову і не простого заводу
панської економії. Пасе її тепер Жигло та згадає добрих лядей.

Їдуть мимо селяне в город, везуть у мішках, що земля вродила.

Якийсь парубок сонно кинув Романові:

— Драстуй дед!

А далі безглуздо:

— ...Коровку?

— Коровка...—відповів непевно Роман.

Віз поторохтів собі далі, і чути було, як парубок сонно і швидко
наспівував під ніс якусь пісню.

Роман дивився у слід, в туман... Черні ріллі причаїлись зломудри
той і по цей бік проектованої залізниці:— на зяб. Стовби без дротів, а
з білими „чашечками“ чекають чогось і не можуть ніяк дочекатись
сторони від дороги стирчали останки двох древніх верб, що їх занепа-
хтось недобрий. Тепер там як дві черниці, безпритульних бродяги, в
малювались неясно...

— Гей лиса!..

То корова зривала полинь: молоко гірке буде.

У змаганнях брало усе
35 моделів, серед яких
більше було одно-моторних
монопланів типу „Парабола“
було кілька одномоторних
„Качок“, 2—двомоторних
„Качки“, 2 біплани і ори-
гінальний „Парабола“, що
німався з живим пасажиром
мишою.

Наслідки: На дальній
модель т. Жданова, що
летіла 144 метри. Рекорд
часу польоту дістався
делі т. Білжика—2-х мот.
рора „Качка“, що про-
жалася в повітрі 46 сек.
1-й приз за далекість поль-
—годинник, 2-й приз за

тут набудують будок для таких Романів, як я, — порхали думи з — під патель, немов горобці з-під стріхи:—а потім звільнять їх...

Лайцві нігде сховатися буде: бори порубають на шпали; покалічать все високими наспами, забігають поїзда де толоки, і нікому буде заплакати ні бідних чужих Романах, ні по соснах отих пахучих, ні по збитій траві у...

Гей лиса!...

Щось раптом потьмарило розум.

Білі, зелені, червоні — вогні замигтіли навкруги неприємним і болізним світлом.

Хотів ісхилитися Роман до печального сірого стовба, що без дротів, але хто додом ударив у ноги — спіткнувся об хом'ячий бугорчик, упав, та так і лежав лежати з годину.

А селяни вже ніхто не їхав.

Останній віз десь далеко губив торохтіння по наспу.

Туман густішав, сірі стовби запечалились дужче і білі чашечки похнюпились.

Ніде нікого. Каркнула ніби ворона над чорними ріллями.

Тина. Придорожні останки двох древніх верб нагнулись, присіли нагнічені своїми думами.

Прокинувся Роман і не міг зрозуміти, чому він лежав на землі, коли сирість, осінь, а потім схопився до корови й жажнувся: адже ж вона може піти на путь — кур'єрський, «крива», туман...

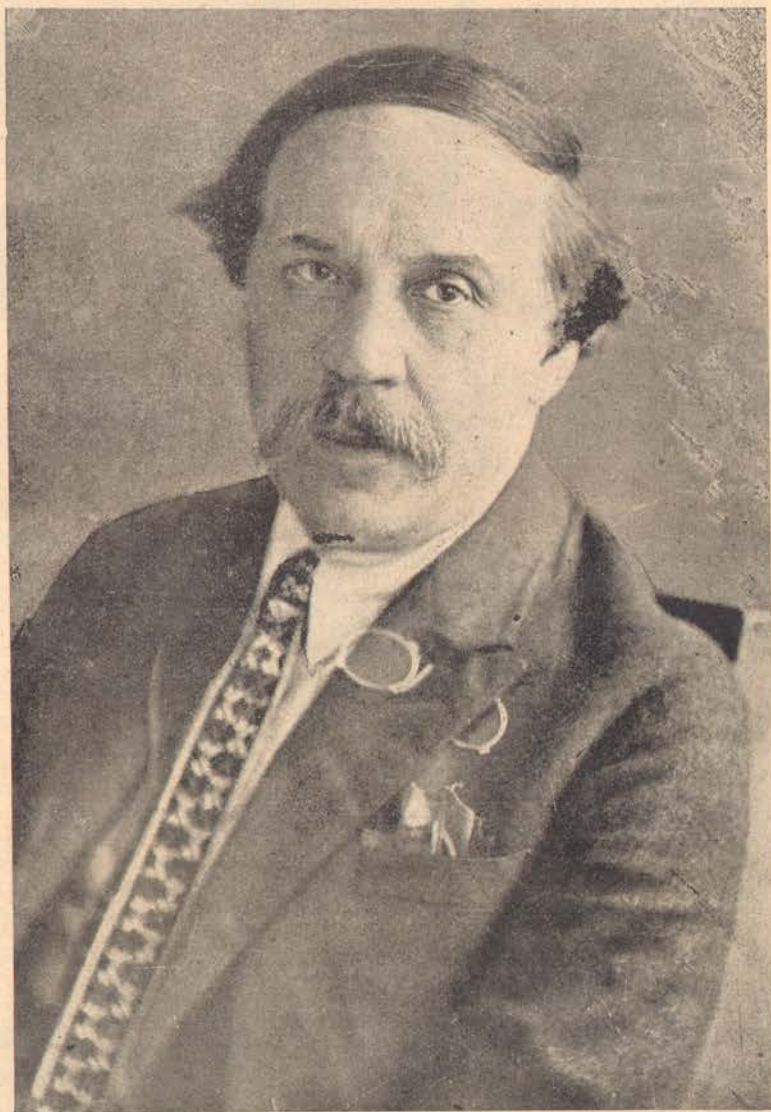
І це було так.

Його «лиса» забула про свого пастуха і не бажаючи знати межі насовиська, пішла собі скрізь, куди тільки вабив полинь чи інші якісь биліни.

Хутко вийшла на шлях, що по ньому Роман її гонить у поле — зупинилась, постояла, мукнула в даль на безлюддя, а потім попаски попростувала неначе-б до дому, до залізниці...

В той день у Романа не стало корови.

В брезентовому плащі ішов він самотний полем, а поле осіннє зажурне, сіре.

Микола Вороний

Відомий український поет, фундатор школи модерністів на Україні. В свій час він захопився був націоналістично-шовіністичними гаслами УНР і емігрував за кордон. Кінець кінцем він зрозумів, в якому багні продажності загрузла емігранщина і повернувся, щоб працювати на користь Радянської України.

ман...

І це було так.

Його „лиса“ забула про свого пастуха і не бажаючи знати межі насовиська, пішла собі скрізь, куди тільки вабив полинь чи інші якісь биліни.

Хутко вийшла на шлях, що по ньому Роман її гонить у поле — зупинилась, постояла, мукнула в даль на безлюддя, а потім попаски попростувала неначе-б до дому, до залізниці...

В той день у Романа не стало корови.

В брезентовому плащі ішов він самітний полем, а поле осіннє зажурне, сіре.

Кармазиновим воно буває узимку, вечорами...

Микола Вороний

Відомий український поет, фундатор школи модерністів на Україні. В свій час він захопився був націоналістично-шовіністичними гаслами УНР і емігрував за кардон. Кінець кінцем він зрозумів, в якому багні продажності загрузла емігранщина і повернувся, щоб працювати на користь Радянської України.

* * *

Повесні Роман покидав будку.

Всю зиму йому ще давали платню, а також паливо: вугіль і дрова.

І всю зиму він мріяв про те—як повернеться на село...

А Химка за ним...

Так.. Так.. Відшукають забуте поле...

Химка засіє коноплею лан і— з рідного поля на смерть сорочка...

Де-хто радив Роману відмовитись від землі, земля бач причиною, але Роман був тепер вже рішучим:—

— Віддаю землі свої останні сили і не забути ніколи того, як гірко над ним насміялась проклята залізна дорога...

...Любий синочок—єдина надія...

Безсонні ночі, корова — все це пожерла вона, — ах як він тепер ненавидить її.

І ні інвалідний будинок, ані пенсія вже не є для нього утіхою.

І мідний жетон з двохголовим орлом і вензельом «Николая Второго» від давно роздробив об рейку...

І тепер, повесні, Роман покидав будку.

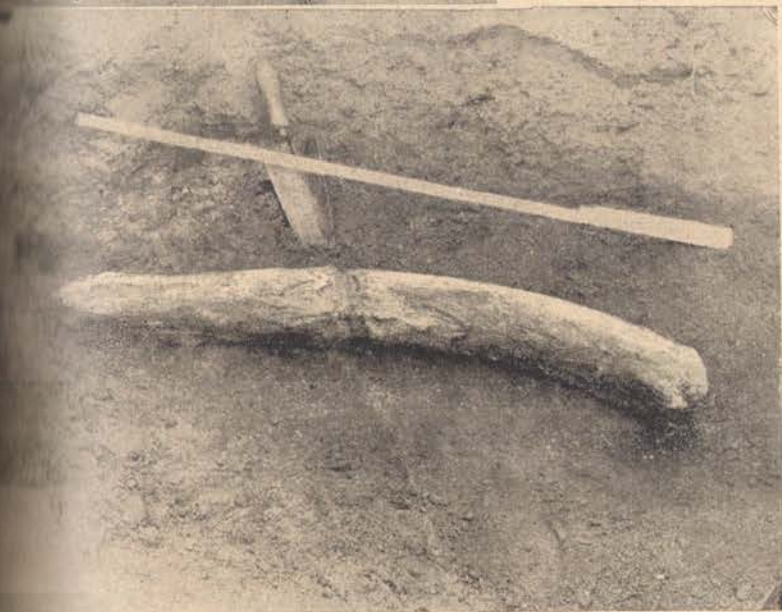
Покидав її на-віки, щоб більш не прийти й не почути, як голосять дроти і гудуть паровози пронизливо...

Бором ішов Роман.

Далеко, позаду лишались стовби телеграфні. Наче з тенет дротяних що-ино вирвався і ступав по знайомій дорозі. З світлими мислями він повертався до рідних місць, і не було вже на серці гніту. Не хотілося згадувати горя, а тільки—йти. І не йти—тікати. Сонце світило так ласкаво, мов би радувалось його повороту. Над верхів'ями струнких і високих сосен застигло густе весняне передзвіння. Неначе бджолів рої зупинились над бором і завели свою дивну симфонію...

Пахло смолою. Тихо-придушено хрустіла під Романовими старечими ногами суха торішня глиця...

Ол. Корж.

Мамонтові кістки в Харкові

В перших числах травня робітниками, що працюють на будові Палаца мистецтвості, при розкопках, на глибині 5 метрів, найдено мамонтові кістки. Це вже третій випадок, коли в Харкові знаходять кістки мамонта, знайдені в земляні пласти ще тоді, коли крига, що насувалась зі Скандинавії, й Фінляндії, захоплювала частину Харківщини.

ПЕВНЕ в цілому світі нема так занедбані країни, як наше Полісся, що тепер під Польщею. В добу всевладного панування російського царату, тут жили й розпалася поліційні посілаки та чорносотенні попи, що дурили, затемняли й грабували, як тільки самі бажали, а сіра поліська маса, будучи цілком глухою до того національного та соціального руху, що в той час ворухив майже цілу Україну, все ще мовчала. Відгомонам поліськи: вітрів доходив сюди шум аграрних заворушень на широкій Полтавщині, а тоді сіра поліська маса ніби зі сну прокидалася

і не один поліщук брав на плечі латану свитину й десятчану торбу хлібом і так вибирався „на Україну далеку“, де—„життя, як життя і як люди“...

Іронією долі була там перша українська школа, що творили „міцною рукою“ німців галицькі „січовики“, мріючи про „золотоверхий люція“, як-би там не було, а все-ж таки Полісся заворушилося і коли прийшла люція, так поліські селяни перші зазнали, що то таке німецька „приманість“ і тільки тому мусіли мовчати. В часи Скоропадщини почалася боротьба за світло і тягнеться вона так аж до цього часу, бо що можна бити поневолено голота там, де сидить польський пан, ксьондз, поліційні ще й безробітний російський чорносотенник?...

Кремеznі ліси-проліси, що zostалися цілими з часу імперіалістичної війни, вирубуються й вивозяться кудись аж до Франції, селянські смоли доогтарні та вуглярні опинилися в руках усяких варшавських пройдишів, поля й пасовиська скопані окопами, села зруйновані війною, а на щитлі—польська влада, що тільки те й думає, щоб як найбільше визискувати.

Отже хіба можна тепер дивуватися з того, що всі польські тюрми трищать українськими „большевиками“ і що всі українські школи вистають польськими вчителями, що завзято прищеплюють свою „вищу культуру“.

Як довго це „прищеплювання“ буде ще тягтися,—невідомо. Але всім, що ціле Полісся давно вже не тим стало, а тому скрізь і всюди

рокій Полтавщині, а тоді сіра польська маса ніби зі сну прокидалася

Отже хіба можна тепер дивуватися з того, що всі польські школи в трищаті українськими „большевиками“ і що всі українські школи в щаті польськими вчителями, що завзято прищеплюють свою „вищу турність“.

Як довго це „прищеплювання“ буде ще тягтися,—невідомо. Але всім, що ціле Полісся давно вже не тим стало, а тому скрізь і всюди

Ліворуч, угорі — польські дівчата. Праворуч — польські парубки. Внизу — польське село.

чить голос обурення: „Не може бути, щоб ми й діти налічилися й робилися перевертнями, або залишалися такими. Не може бути, щоб із нас робили якусь „мужицьку націю“, здатну лише для погною „панської“, як то було за царя!..

І коли це обурення переходить поза межі всякого терпіння, тоді червоніється над оселями „осадників“ (колоністів) весняне небо, тоді вся польська преса криком кричить про „bandy bolszewików“ і тоді остання сільська баба, йдучи на город садити картоплю, мусять брати у війта відповідне посвідчення, без чого дуже легко може опинитися у „дядьковій хаті“.

Таке-то діється на нашому Поліссі, тому самому Поліссі, де черпали своє „натхнення“ Володимир Короленко („Ліс шумить“), Купрін („Оленка“) та наша Леся Українка, що вже тоді бачила там „того, що греблі рве“. Треба сподіватися, що він ще є й досі і напевне вирветься з ярма, яке б там воно не було.

Л. К.

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

* * *

Лан і луни...
Сум і синь
До комуни
наша тінь..

Нахилили віти клени,
листя блимає в огні.
Нижній пам'яті Варлена
я складаю ці пісні.

Тінь, даль
льоні—льонь.
Шум заль
і долонь.

Панни, танки у Версалі,
і рубіни і коралі...
а під мурами Лашез
блиск останній лез...

День простяг криваві пальці
залпами одгуб,
Ой і я ж колись версальцем
для робочих був!...

Пролетіло днів не мало...
Дні мої руді.
Чом мене не розстріляли
у чека тоді?...

Ой, росте комуна мила
прямо до небес.
А мені судилось
розстрілять себе.

Ой, рости, рости, до неба!...
не здригне моя рука.
Буде «я» моє для себе
на колегію Чека.

Он біжить смуглявий хлопчик
і завод сія...
На окраїні робочій
народився я.

Ох, як би та повернули
днів моїх потік:
знав би я—і од Петлюри
в перший день утік.

Серце тоне в туги коло
не спливе ніяк,
бо не вернеться ніколи
молодість моя.

От, тому, що йшов робочим
на робочий клас,
голова моя на клоччя
розлетиться враз.

Лан і рани
Сум і льонь
од нагана
в рот—огонь.

Лане милий
льонь і льонь
Одлетіла
моя юнь.

* * *

Я на рани—груди
Кожну хвилю й час...
Нижні, рідні люде.
Як же мало вас!

Мало чи багато,
Я й не знаю сам...
Тільки вам я радо
Все життя віддам.

Ой шляхи—тумани,
На труні труна!...
Кажуть, що я п'яний,—
Я ж не п'ю вина.

Може всі ми п'яні,
О багрянь моя.
Навіть і в коханні
Не забудусь я.

Вмерла мов на карі
Юні далина:
Сині, чорні, карі
Випили до дна.

Впасти б на коніна
И під глузливий сміх
Цілувати стіни
Обнімати всіх.

Серце в тузі лине
На світень, гаї...
Росіяна калина,
Лопухи мої!

Вдарю я по хвилі
Золотим веслом,
И зашумлять похилі
Верби над піском...

Татко мій—Микола,
Я із тьми прийшов...
Рух який навколо
У гаю немов!..

Я наївний чистий...
Все для мене—бій.
Місто моє, місто.
Я навіки твій!

МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО

День простяг криваві пальці
залпами одгук,
Ой і я ж колись версальцем
для робочих був!...

Пролетіло днів не мало...
Дні мої руді.
Чом мене не розстріляли
у чека тоді?...

Ой, росте комуна мила
прямо до небес.
А мені судилось
розстрілять себе.

Ой, рости, рости, до неба!...
не здрігне моя рука.
Буде „я“ моє для себе
за колегію Чека.

Сум і льонь
од нагана
в рот—огонь.

Лане милий
льонь і льонь
Одлетіла
моя юнь.

* * *

Я на рани—груди
Кожну хвилину й час...
Ніжні, рідні люде.
Як же мало вас!

Мало чи багато,
Я й не знаю сам...
Тільки вам я радо
Все життя віддам.

Серце в тузі лине
На світень, гаї...
Росяна калина,
Лопухи мої!

Вдарю я по хвилі
Золотим веслом,
Й зашумлять похилі
Верби над піском...

Татко мій—Микола,
Я із тьми прийшов...
Рух який навколо
У гаю немов!..

Я наївний чистий...
Все для мене—бій.
Місто моє, місто.
Я навіки твій!

МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО

ЛЕНІНГРАД

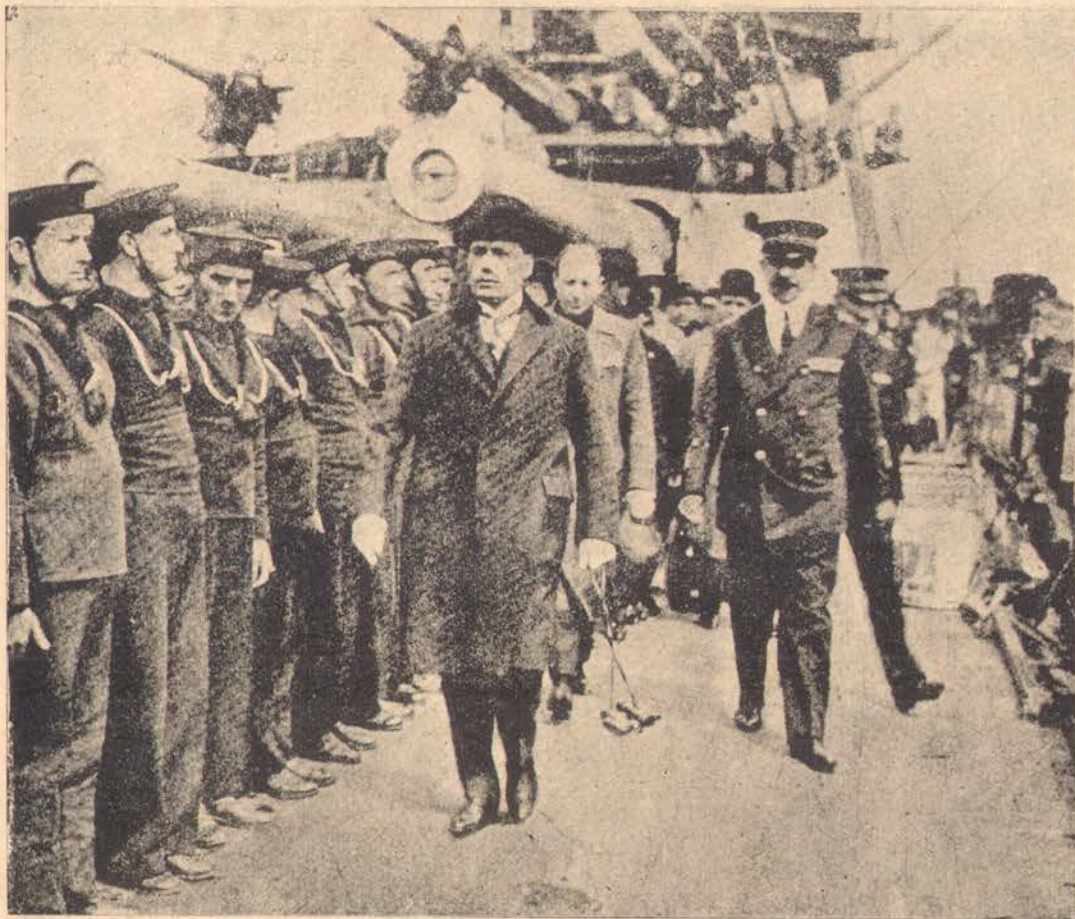
Сірою в димі громадою
пляма перед моїм шляхом—
ще раз стоїть Ленінград
сліпучою в серці бляхою—
ще раз твоїми вулицями
пройде твій волоцюга син—
може в останнє поцілується
хоч і не знає з ким.
Дні твої ночами ранило
і найближчий мені твій граніт—
смерклими твоїми ранками
попливе під мостами лід
і пароплави з чужою мовою
пройдуть в далеку путь—
як же мені головою садовою
тебе—Ленінград—забуть?
Ще раз твоїми бруками—
п'яний—я перейду
в двінках твоїх і грюках
зобачу тень бліду—
тень перебутих натовпів
і мету віковичних бажань—
від залорізьких заступів
до сьогоднішніх захололих ран—
знову зустрінеш сльотою
й китицею згадних принад—
ти живеш у мені скорботно—
Ленінград!

ОКЕАН

Я не знав—що є
щось ще більш таємне
як це співуче слово—
океан.
Скільки людей-героїв
в твої простори впивалося—
скільки надій ламалося
крізь туман.
Скільки народів твоїми водами—
через піну невірних хвиль—
змагалося з бурями й непогодами
проклінало могутній
штиль.
Скільки губів безгучно сціпилось
в бажанні непевних ран
і проклінало—й благословляло
в шетоті:
океан.
І я—закоханий—я—наче в мрію—
прагну хвилинами найгостріших стум
до тебе—в обрій—приходь—зогрію—
і душа повна невиразних
дум.
Що це мені й сьогодні вдарило—
за колом полярним—барабан?
Серце в мені клично захмарило—
океан—
океан!

В С Е С В І Т Н Я І Л Ю С Т Р А Ц І Я

Від'їзд Мусоліні в Триполітен. Він із пораним носом приймає парад команди на пароплаві.
З ним їде секретар фашистської партії Тураті.

MILL-GIRLS HAT
ONE-A-YEAR
DOES C.
THE-BOSSES
WIFE HAVE-ONLY
ONE-HAT
HELL-NO.

Вже два місяці провадиться в
Пасейку, штат Нью-Джерсі, стрі
12.000 текстильників. На марші

Від'їзд Мусоліні в Триполітен. Віз пораним носом приймає парад команди на пароплаві.
З ним їде секретар фашистської партії Тураті.

День безробітних. Демонстрація берлінських безробітних з участю робітників, що працюють на виробництві. На плакатах з величезних літер гасло: „Дайте нам роботу“.

Вже два місяці провадиться в місті Пасейку, штат Нью-Джерзі, страйк 12.000 текстильщиків. На малюнок демонстрація жінок-робітниць під проводом Марії Сандовської, що вже двічі було заарештовано. На плакаті напис „Нам потрібні капелюхи, а хліб, паливо та молоко для дітей“.

Саклатвала

депутат англійської компартії, якого було заарештовано під час виступу його в палаті громад. В промові, що спричинила його арешт, він сказав ось що: „Ми хочемо сказати воякам, що вони повинні також збунтуватися тепер і відмовитися від боротьби проти робітників. Я хочу, щоб армія виступила проти поміщиків та їхніх управителів, що грабують вас. Скажіть вашим товарищам, щоб вони не стріляли, не вбивали“.

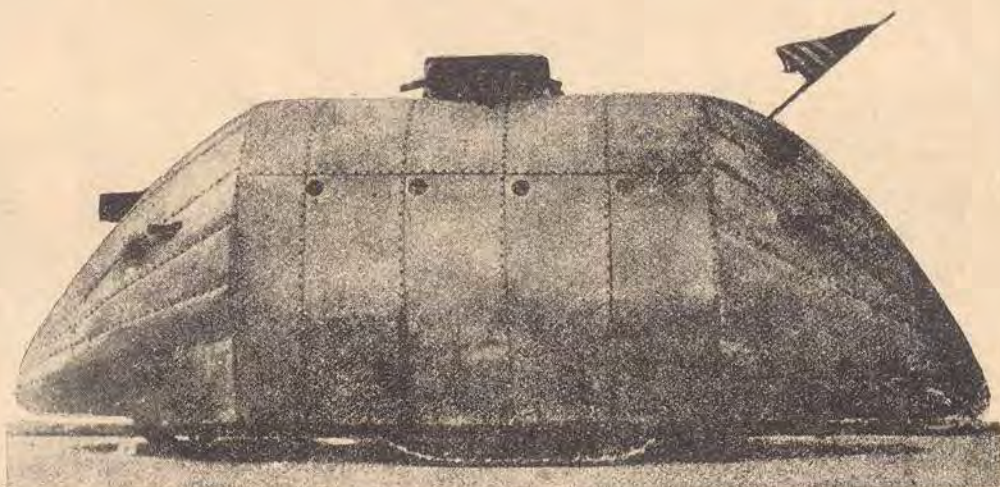
Портлендська американська берегова гармата. Пра-
 вий — найбільша в світі гармата. Споруджено її
 в Портленді. Вперше вона стріляла поблизу Нью-
 Йорку в штаті Дарт-Тільден. Набій її важить
 понад 70 пудів. Внизу — пересувна портова гар-
 мата в Америці (Нью-Йорк). Імперіялісти «Роз-

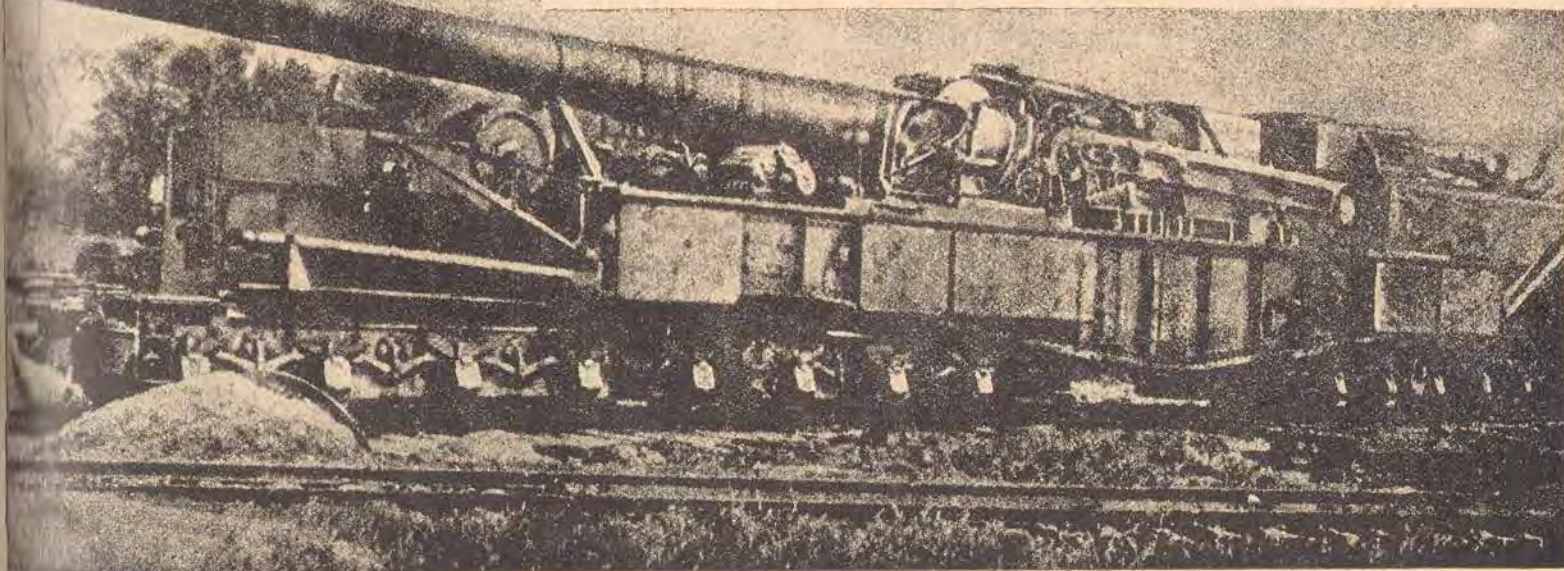

Вотенська американська берегова гармата. Пра-
во—найбільша в світі гармата. Споруджено її
в Нью-Йорку. Вперше вона стріляла поблизу Нью-
Йорку в штаті Дорт-Тільден. Набій її важить
понад 70 пудів. Внизу—пересувна портова гар-
мата в Америці (Нью-Йорк). Імперіялісти «Роз-
виваються»... Що-року Європа, Америка удоско-
нюють військову техніку, артилерію, військові
засоби. Інженери гарячково працюють у своїх лабораторіях
над новими отруйними, хемічними винаходами.
Нові гармати нечуваної сили... Отруйні гази...
Це найкращий доказ „мирних намірів і імперіялі-
стичних держав.

Французький танк, що має вигляд блощиці.

КОМУНА „НОВИЙ СВІТ“

Група комунарів центр. господарства комуні. Зверху—Лисенко Сильвестр Явдокимович, один із найенергійніших фундаторів комуні «Новий Світ».

По дорозі в комуну.

... Дорога широка, рівна. Жваво біжить комунарський кінь, цокаючи копитами.

Тане сніжок. Пахне весною...

— Яюсь краще, легше на душі робиться, коли тебе починає весна бадьорить!—з захопленням говорить візник-комунар, кидаючи погляд на поле.—Не сидиться, знаєте!... Щось тебе кличе, турбує... І турботи ці радісно відчувати, бо вони життєві, ділові! Тягне на простір до землі, до праці. Ось у чому радість!..

Трохи помовчав. Закурив цигарку, немов для того, щоб зібрати свої думки до купи і пустити їх по певному руслу.

Оповідання старого комунара.

— Давно ви почали працювати в комуні? — запитую.

— Та в той рік, як і комунна наша заклалась. Хазяйство у мене було таке, що в оберемок можна було забрати... Не хазяйнування, а одне нещастя! А тут бачу — комунна. Гуртом живуть хлопці, гуртом горе борють! А чим же я гірший за них? — міркую собі. Та потім, не довго думавши, баракло своє продав, уніс пай і гайда до комуні жити!..

— А жінка ваша як: теж зразу згодилась?

— Та ні... Спочатку трохи костричилась, а потім уламувати таки. Казали, та ми, баби, в отій комуні із-за одних горшків горло одна одній поперемітати гризаємо!..

— А тепер?

— А тепер, коли нагадаю їй про це, сміється: бити мене, каже, за такі вредні думки треба було!..

Дунув на цигарку весняний вітерок, вихватилися іскри. Комунар не держував ситого, прудкого коня. — Так багато говорять, — в'язалася до нитка оповідання, — по-первах не рішаються йти до комуні. Бояться чогось. Як це мовляв так: жити вмісти, не знаючи, де твоє, де чуже. „Твоє-моє“ „гуртове-чортове“, — частенько доводилось чути раніше. А запитати: чия лякаються? Того, що нове діло, не втягнувся в нього. Користь від гуртового господарювання єсть? Так. Це кожному видно, з цим не сперечаються. А от біда: трудно дідівські звичаї кидати, трудно розлучатися з ним ломку робити!.. А хто одважиться та на цей новий шлях стане, не жалкує потім!..

— А скажіть: у вас у комуні все ж таки єсть і такі, що кидають і починають заводити своє господарство?

— Чому нема — єсть і такі! Та ми за ними й не жалкуємо, бо в більшості — не стійкий, не надійний, не хазяйствений народ! По...

...ав комунарського хліба, побачив, що не в той плуг упрігся, — лети ти не задержуємо. А бувають і такі випадки: подається оце з комуні, покрутяться, а потім знову до нас, ледве на вколюшки не шовнуться. Мовляв: простіть, добрі люди, согрішив перед вами, тепер в комуні буду жити!..

Щож?

Прймаємо і цих, „блудних синів“. Воно хоч і мається приказка: „наяття, та нема вороття“, а в нас і „вороття“ єсть, аби на ділі себе не показаві!.. Да... колись і я так міркував. Думалось: самому краще подарувати. А прийде оце весна. Час гарячий, а тут — того нема, нехватка. Біжиш до сусіда струменту позичати та й схватиш його патоки, бо сусіда вже давно на полі працює, а твоя рілля сохне. Роботи струмент? Не так то легко самому, бо часто-густо й копійки гроші в хазяйстві нема... А тепер ось їздив сьогодні на базар по товару в комуні. Взяв три сотні карбованців і товару не видно: комунa — хазяйство велике, сотня — це для нас не гроші, тисяча — не велика сума по твоїх коштах... Весна ось підійшла — теж: нема чого клопотатися про борінки, про насіння, про коняку. Все єсть, все у свій час буде обрано і зорано, і засіяно, і заволочено... Де кіньми працюємо, де тракторами.

Скільки у вас тракторів?

Зараз три. Збираємося купити четвертий...

В комуні.

Ми в центральному господарстві комуні „Новий Світ“, що міститься в селі Лифиному, Ворожбянського району, на бувших землях хрущівських.

Не даром комунари облюбували собі за центр це господарство. Тут — гарні будівлі, родючий ґрунт, навколо ліс — могутній, віковий, — комунa гарна, як у запашному віночку, — чудовий сад, ставок, пасовисько великою пашою для худоби... Єсть де розгулятися буйній силі комунарів, єсть де прикласти свої сили, знання, молодечий запал, збільшити добробут комуні!

Вже таке бадьоре, нове і по-новому треба господарювати.

Вибачте: проживши тут кілька днів, переконаєшся, що без міцної, сильної людини, без тракторів — тут не взгризеш! Не розгорнеш, не розриєш твої груди так, щоб добратися до нутра, до найкращих урожаїв, до великої користі.

У просторому дворі комуні скрізь лад та порядок: хазяйське око за все тільки стежить, всього доглядає, про все турбується, не допускаючи ніяких перебоїв в організмі комуні.

В теплих сараях-хлівах, в чистоті, стоїть худоба добре нагодована, щаслива. Немало з них такої, що на с.-г. виставках побувала і має не тільки нагороди. Коні набираються сили для весняних робіт; корови тільки виконують свою звичайну „роботу“: постачають густе, наїдне молоко на всю комуну, свині в теплому барлозі, закутовані від холодних вітрів, нарощують сало, збільшують свою свинячу йоркширську сім'ю, птиця несе яйця. Словом, кожна тварина виконує свою роллю, що на неї природою покладено.

Комунари тільки стежать за

кує п'ятиріччя свого життя — п'ять років кріпить комуну сільвестр. Цінять, поважують і прислухаються до його голосу комунари: здорові хазяйственні здібності, набуті досвідом, уміння правдиво розв'язувати складні питання комунарського життя — роблять з нього видатного колективного робітника. Все життя його переповнено любов'ю до землі і до дітей, яких він також кріпко любить, як і землю.

Енергійний робітник Пузанів, секретар комосередку. Сергій Панченко — цвіт селянський (тепер комунарський). Не даром його округова інспектура політосвіти живцем вирвала з комуні у відділ по роботі на селі!

Комунарка „Отаска“ (Явдохa Никифоровна Атасова), фундатор комуні „Новий Світ“.

Комунарка „Отаска“.

Явдохa Никифоровна Атасова (або, як її всі просто кличуть — „Отаска“) — теж одна із фундаторів комуні. Не дивлячись на свої немолоді літа, вона ще досить міцна та бадьора і ретельно працює по господарству: поряється біля птиці, поросят та худоби, а влітку й на поле навідується. За старання, ділове відношення до господарства, невтомну, енергійну роботу, що служить добрим прикладом для інших, Отаска користується серед комунарів загальною повагою та пошаною, від всього колективу працюючого зустрічає теплу приязнь.

Родом Отаска з с. Межирича, з бідної, незаможницької сім'ї; замолоду — батрачка, по буряках ходила, на панів робила. Дуже багато за цей час лиха зазнала і з тої пори в неї негасимо, аж доки не настала Жовтнева революція, жевріла думка: треба спільними силами собі долю завойовувати, проти визискувачів селянських боротися.

Ці мрії Отаски здійснилися. П'ять років Отаска в комуні живе. За цей час довелося і лиха зазнати. Наступав Деникін, треба було тимчасово покинути господарство, відступити.

Комунари виїхали з військом, а Отаску з дітьми в комуні залишили. Така думка: одсидитися, не тронуть баби.

Про випадок, як вона білих бандитів одурила, стара комунарка розкаже так:

— Ото ж, як налетіла банда харцизяків-деникінців на Межирич. І-і-і, лишечко, що творилося!.. Допитують, нишпорять, заарештовують. Якийсь дурень і на мене вказав: отам, мовляв, живе комунарка Отаска. Вони прожогом до мене. Почали тарабанити в двері... Відчинила. Увірвалося в хату чоловік шість. Усі з рушницями. А в мене як раз у цей час хліб у печі силів — випікався та солодухав (sic in українській мові) варився. Отаска

ри будівлі, родючий ґрунт, навколо ліс — могутній, віковий, — комуна тому, як у запашному віночку, — чудовий сад, ставок, пасовисько величезною пашою для худоби... Єсть де розгулятися буйній силі комунарів! Єсть де прикласти свої сили, знання, молодечий запал, абільний добробут комуни!

Не таке бадьоре, нове і по-новому треба господарювати. І дійсно: проживши тут кілька днів, переконаєшся, що без міцної, сильної машини, без тракторів — тут не взгризеш! Не розгорнеш, не розриєш груді так, щоб добратися до нутра, до найкращих урожаїв, до найбільшої користі.

У просторому дворі комуни скрізь лад та порядок: хазяйське око за всім ретельно стежить, всього доглядає, про все турбується, не допускаючи ніяких перебоїв в організації комуни.

І теплий сараях-хлівах, в чистоті, стоїть худоба добре нагодована, блищить. Немало з них такої, що на с.-г. виставках побувала і має не одну нагороду. Коні набираються сили для весняних робіт; корови енергійно виконують свою звичайну „роботу“: постачають густе, наїдне молоко на всю комуну, свині в теплому барлозі, затуськовані від холодних вітрів, нарощують сало, збільшують свою свинячу йоркширську сім'ю, птиця несе яйця. Словом, кожна тварина виконує свою роллю, що на неї природою покладено. Комунари тільки стежать за тим, щоб це „виконання“ було „на совість“. А коли ні, то й підштовхнуть: це тобі, мовляв, не денебудь у безверхому хліві, не псує репутацію комуни! Кипить робота по майстернях: в кузні, в столярній, — діло повертає на весну, треба все полагодити, доглянути, щоб увесь струмент справний був, коли на поле рушати.

Набираються на весну сил і комунари; вони взимку не обтяжені роботою: єсть вільний час для відпочинку, для освіти. Набираються сили та знання комунари, щоб по-весні, як слід довбонати землю, як кажуть, на сто відсотків. Клуб — то найжвавіша кузня взимку для хлібороба — комунара. Працюють тут гуртки: сільсько-господарський, військовий, літературний, жіночий, драматичний, науковий та інші.

Жваво відбуваються засідання ради комуни: обмірковують господарські плани, лаштуються до весняних робіт, обмірковують, кого прийняти до комуни...

Душа комуни — Сильвестр Явдокимович Лисенко, один із основоположників комуни, енергійний, витриманий комунар. У квітні комуна свят-

кличуть „Отаска“ — теж одна із фундаторів комуни. Не дивлячись на свої немолоді літа, вона ще досить міцна та бадьора і ретельно працює по господарству: порається біля птиці, поросят та худоби, а влітку й на поле навідується. За старанне, ділове відношення до господарства, невтомну, енергійну роботу, що служить добрим прикладом для інших, Отаска користується серед комунарів загальною повагою та пошаною, від всього колективу працюючого зустрічає теплу приязнь.

Родом Отаска з с. Межирича, з бідної, незаможницької сім'ї; замолоду — батрачка, по буряках ходила, на панів робила. Дуже багато за цей час лиха зазнала і з тої пори в неї не вгасимо, аж доки не настала Жовтнева революція, жевріла думка: треба спільними силами собі долю завойовувати, проти висискувачів селянських боротися.

Ці мрії Отаски здійснилися. П'ять років Отаска в комуні живе. За цей час довелося і лиха зазнати. Наступав Деникін, треба було тимчасово покинути господарство, відступити.

Комунари виїхали з військом, а Отаску з дітьми в комуні залишили. Така думка: одсидитися, не тронуть баби.

Про випадок, як вона білих бандитів одурила, стара комунарка розказує так:

— Ото ж, як налетіла банда харцизяків-деникінців на Межирич. І-і, лишечко, що творилося!.. Допитують, нишпорять, заарештовують. Якийсь дурень і на мене вказав: отам, мовляв, живе комунарка Отаска. Вони прожогом до мене. Почали тарабанити в двері... Відчинила. Увірвалося в хату чоловік шість. Усі з рушницями. А в мене як раз у цей час хліб у печі сидів — випікався та „солодуха“ (сік із цукрових буряків) варилася. От один із них харцизяка штиком у груди націлівся та й допитує: „Ти комуністка?“ — „Ні, кажу, я не знаю, що це й за слово таке“... А він як зарепетує: „Брешеш, така — сяка!.. Як ти не знаєш, коли ти в комуні живеш?“ А я, щоб їм очі одвести, дуренькою, бач, прикинулася. — „А, це, кажу, комуна-халимуна, хай їй грець!.. Не рада, що й попала сюди. — „Чого так?“ — „Та я тут вроді як за куховарку і ні в які їхні діла не вкасувалась. Все більше біля печі та біля свиней поралася. Вони мене для цього й затягли в цю комуну-халимуну, горіть їй!.. — „А на зібраннях та на мітингах не була?“ — „Ні, кажу, хай їм біс, не кликали вони мене на зібрання, та й ніколи було за роботою. Рада, як би вирватися з цього пекла анахтемського, оце як би не ви, спасібі вам, і досі-б тут страждала“... Сяк-так одурила. Одвів харцизяка штик від мене. Ну, думаю, врятувалась. Один із них і каже: — „Ну, давай їсти!“.. Витягла хліб із печі, нарізала гарячого... Пожерли вони, як свині, і спасібі не сказали — пішли. А на другий день все таки мене забрали: довелося в „холодній“ три дні попаритися.

Комуна — зразкове господарство.

Рік за роком кріпло та збільшувалося господарство комуни. Були правда, й тяжкі роки, особливо, голодний 1922 рік. Тоді комунари сиділи на одній картошці. Пережили... Пішли кращі врожаї, стала комуна обростати новими господарствами. Зараз комуна „Новий Світ“ — найміцніша, найсильніша в Сумській окрузі. Має центральне господарство на хуторі Лифино і три відділи: в Штепівському, Боромлянському та Тростянецькому районах. Землю та сільсько-господарським знаряддям забезпечена комуна цілком. Єсть три трактори: два „Фордзони“ і один „Запорожець“, збираються купити четвертий. Врожаї гарні, далеко вищі за селянські. Торік, напр., взяли: жита петкуського 118 пудів, пшениці 142 пуда, вівса 150 пуд, проса 102 пуди з десятини.

Комуна серед околиць селянства користується великим, цілком заслуженим авторитетом і це не тільки кузня — школа зразкового хліборобства, що навчає, як краще господарювати, — комуна і культурно-громадська організація; вона веде освітню роботу, допомагає селянам матеріально, коли кого спіткає лихо, допомагає гарним сортовим насінням, реманентом. Тому такий міцний зв'язок між комуною та селянами: нема того революційного свята, щоб не набилось сюди повно селян. Гуде тоді тут, мов у вулику, ллються жваві, цікаві балачки про життя-буття селянське, про добробут хлібороба, про нові шляхи в сільському господарстві, — шляхи, що ними комуна „Новий Світ“ уже йде п'ять років...

В. Алешко.

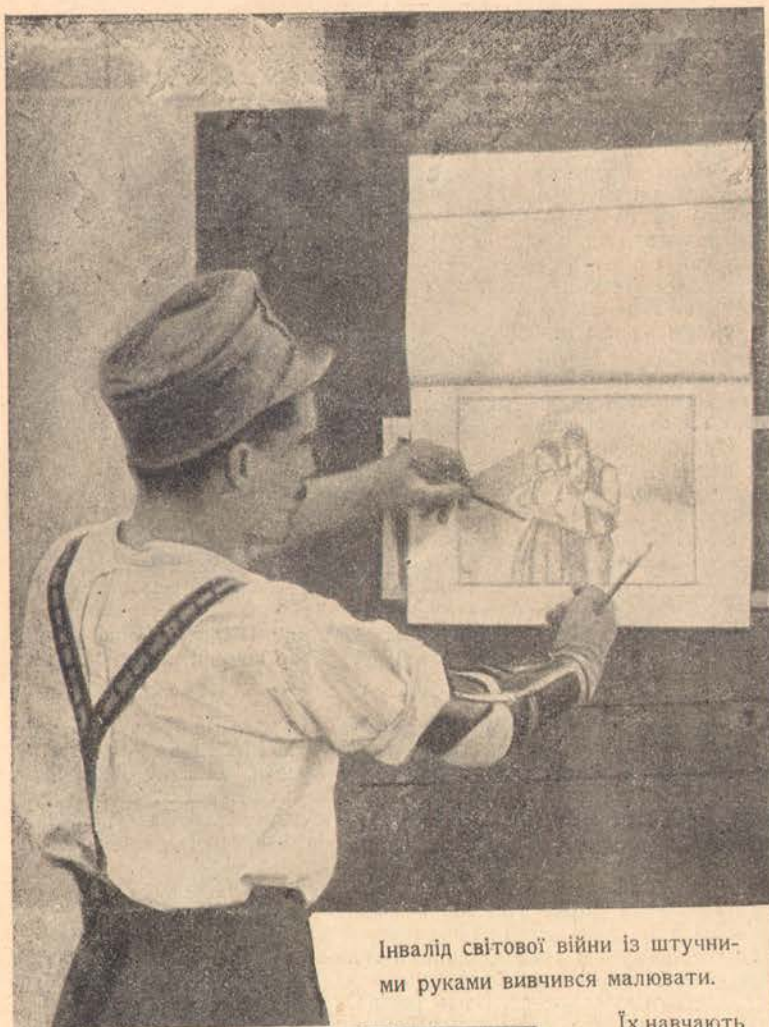
Паньків, секретар ком'ячейки при комуні „Новий Світ“.

ВЕСНЯНЕ

Вона весна з блакиттю і теплом
І теплим золотом проміння б'є в обличчя —
І вліпті шумить веселий льодолом
І мене у степ сьогодні сонце кличе.
Встаю на горбі — на три вітри рілля —
І від неї пах деблої саміці,
І синій степ свій килим розстеля
І по нім з часом покрає криця...
І вдалині назад — над обрієм дими —
І на заводі брат кує нового плуга —
І вчу я, що землю крові й туги
І шквоти ведемо непереможні — Ми...

М. Лебідь.

Інвалід світової війни із штучними руками вивчився малювати.

Їх навчають всебічно користуватись своїми руками й ногами. На знімкові: один їде на велосипеді, хоча у нього ноги штучні.

ВИТВІР

ІМПЕРІАЛІСТИЧНА війна призвела до численних жертв.

Міліони молодих, повних життя трудящих, передчасно загинули як гарматне м'ясо капіталістів, залишивши на злидні свою сім'ю.

Інші покалічені арсеналом імперіалістичної бойни понесли тяжкі рани, або втратили руки й ноги.

Але імперіалістичні хижакі використовуючи на 100% техніку для удосконалення свого арсеналу смерті, з другого боку силкувалися замаскувати жахливий образ жертв своєї ненажерливості й масової різні. Повідь калік, жертв імперіалістичної війни, розлилася в час цієї війни і по Австрії.

І в Австрійській імперії довелося припудрувати страшне лице імперіалістичної бойни.

Медицина в час цієї бойни мала можливість пророблювати колосальні експерименти.

Сирти ампутованих ніг і рук були доброю лабораторією удосконалення штучних ніг і рук, удосконалення так зв. протезів.

Імперіалістична бойня—породила протез.

Треба було відтягти увагу трудящих всіх країн від жахливого обличчя жертв імперіалістичної бойни, від армії калік, що збільшувалася відповідно до кількості вистріляних набоїв, випущених балонів газу.

Треба було шукати ширму, щоб приховати своє злощастство.

Слюсар,—інвалід з штучною правою рукою працює по своєму фаху.

мовні, бо
вони—річ
на власні
До того
ку не мо
бити кров
На

Інвалід світової війни із штучними руками вивчився малювати.

Їх навчають всебічно користуватись своїми штучними руками й ногами. На знімкові: один їде на велосипеді, хоча у нього ноги штучні. Другий з штучною рукою має змогу працювати на полі.

Повидь калік, жертв імперіялістичної війни, розлилася в час цієї війни і по Австрії.

І в Австрійській імперії довелося припудрувати страшне лице імперіялістичної бойні.

Медицина в час цієї бойні мала можливість пророблювати колосальні експерименти.

Скирти ампутованих ніг і рук були доброю лабораторією удосконалення штучних ніг і рук, удосконалення так зв. протезів.

Імперіялістична бойня—породила протез.

Треба було відтягти увагу трудящих всіх країн від жахливого обличчя жертв імперіялістичної бойні, від армії калік, що збільшувалася відповідно до кількості вистріляних набоїв, випущених балонів газу.

Треба було шукати ширму, щоб приховати своє злочинство.

І всесвітній імперіялізм білою рукавичною „співчуття і допомоги“ силкувався загладити ту наругу, те знущання над масою трудящих, а разом з тим другою рукою підставляв їх під тисячі тон динаміту під град куль і гранатних осколків.

* * *

Цілими місяцями лежав інвалід, не маючи можливості рушити з місця, відданий розпуці, в стані безнадійного пригноблення. Були випадки, що ампутація ніг або рук так впливала на хорих, що де-які божеволіли. Отож полегшити їх стан моральний і фізичний має на меті винахід війни—протез.

Але, коли навіть каліки закладали собі протези, то й тоді їх моральні терпіння були неви-

Слюсар,—інвалід з штучною правою рукою працює по своєму фаху.

мовні, бо вони—річ на власні

До того ку не мо бити крок

На кроках покликана шити стра калік, був певному щі, бо не як обходити застосувати тези. Повишли до дум поставити ноги, як дітей.

І так вчили їх як вчать починають перші крок

З поча магали їм по кімнат виводили їм ридор, заб їх примі конструкції підтримати падінні.

У цей сн бірали вони школі „ход ви й відваги

Кіннотчик з штучною ногою вивчився сідати на коня і має змогу їздити верхи.

Молодь навіть з протезами, з штучними ногами вивчилася танцювати. На знімкові молодий хлопець-інвалід танцює.

ІННІ

...вали удосконалюва-
...користування про-

...олодий хлопець, з
...ними ногами, безна-
...лів, що не буде
...ковати. З ним по-
...танців, і він в
...тний час досягнув
...у його бажанням.

...чили спочатку,
...протези, а опісля
...щоб їм дати мож-
...протезами володіти
...роботі. І виїзжали
...протезні техніки
...випробувати, чи

...їм інваліди об-
...поле.

...шло це тяжко,
...вправи давали

...протезу, ефект
...впливав

...дух інва-
...набирали волі й

...руками

...вар, що втра-
...руку, ходив до

...навчитися
...в своїй

професії. Другий взявся до малювання і досягнув гарних наслідків у мистецтві.

Лікарі захоплені здобутками і поступом хворих збирали матеріяли, робили публичні доклади з чарівними лихтарями і разом з інженерами й технічними робітниками переводили студії над удосконаленням протез.

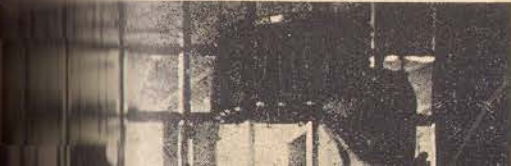
Заложились варстати для експериментів і вишукування що раз досконаліших конструкцій.

Витворилася спеціальна нова галузь, що перед війною мало була відома.

Повстали школи для інвалідів, де вчили їх відповідно до їх фаху, або вишукували відповідні для них лекції праці.

І самі інваліди завдавали собі праці, щоб не залишитися на ласці тільки допомоги.

Протези робиться зі шкіри, з корків, але найбільше тепер з дерева, через те, що вони найлегші.

...це тяжко,
...прави давали
...протезу, ефект
...впливав
...дух інва-
...набирали волі й
...
...руками

...що втра-
...нуку, ходив до
...навчитися
...в своїй

...професії, де...
...наслідків у мистецтві.

Лікарі захоплені здобутками і поступом хворих збирали матеріяли, робили публичні доклади з чарівними лихтарями і разом з інженірами й технічними робітниками переводили студії над удосконаленням протез.

Заложились варстати для експериментів і вишукування що раз досконаліших конструкцій.

Витворилася спеціальна нова галузь, що перед війною мало була відома.

Повстали школи для інвалідів, де вчили їх відповідно до їх фаху, або вишукували відповідні для них лекції праці.

І самі інваліди завдавали собі праці, щоб не залишитися на ласці тільки допомоги.

Протези робиться зі шкіри, з корків, але найбільше тепер з дерева, через те, що вони найлегші.

У цій галузі що раз більше поступає й розвивається що раз далі дослідча наука.

Але як не розвивається ця наука там де панує буржуазія— вона прагне тільки елементарно поправити неможливий стан калік-інвалідів. Тільки заспокоїти, так би мовити своє сумління, щоб не кидалась у вічі пануючій класі капіталістичного світу жахлива робота її рук. Щоб зтушовати перед трудящими масами той живий приклад, ту участь, що чекає тисячі робітників і селян за панування буржуазії.

Ті селяне й робітники, що віддали своє тіло на поталу імперіялістичним хижакам, набирали охоти до життя, але що більше каліки приходили до себе, то дужче зростала в них неависть до імперіялістів, що зробили з них вічних калік.

Тому особливо добрий ґрунт находила революційна пропаганда серед інвалідів.

Роза Вітик.

Молодь навіть з протезами, з штучними ногами вивчилася танцювати. На знімкові молодий хлопець-інвалід танцює.

...одні з штучними ногами, а другий з
...рукою грають в біліярд.

Перші кроки.

Іх треба вчити ходити на штучних ногах як малих дітей. На малюнкові — коридор австрійського шпиталю, устаткований так, щоб підтримувати на протезах перші кроки інвалідів. На першому плані спеціально пристосований пасок з гори підтримує ходу інваліда, і його «нянька» що допомагає йому переступати «перепону» — в даному разі дротяний бар'єр.

ЩОЩЕ ДА ВПОДОБИ!

ОДНОГО разу я з своїм сином катався за містом на коньках. Коли ми повертаючись до дому проходили біля старої фортеці, на нас в безлюдному місці, серед білого дня було зроблено напад якимсь злочинцем.

Цей бродяга з надзвичайно несимпатичною зовнішністю сидів до того часу в засаді за прірвою. Одним скоком він перелетів через рів і опинився перед нами. Не могло бути ніяких сумнівів відносно його наміру. Це був великий, крем'язний та гнучкий парубок й одне, — що мені залишалося робити, лерейти самому в наступ. Я замахнувся, щоб вдарити його коньками по голові, але він нагнувшись врятувався від удару. Тоді я схопив його за барки, підняв і з усієї сили кинув об землю. Щастя моє, що мені вдалося його перемотти! Він упав на землю як здоровенний віл, і лише тоді я зрозумів, яка небезпека загрожувала нам в тому разі коли б це стверво знову піднялося на ноги. Я схопив раклугу за вуха й почав дупити його головою об камінь. Коли я відчув, що він губить свідомість, тоді звелів синові негайно покликати поліцію і він кинувся виконувати його наказу. Мої пальці бігали по голові злочинця, я боявся що проломив йому черепа. Він лежав нерухомий з витріщеними як у мерця очима, але я не знаходив ні рани ні каплі крові на його голові.

— Маленьке струснення мозку, — думав я, — неприємно! Що ж тепер робити з цим здоровенним противним тілом? Карету, як найскорше, а потім в лікарню з цим пройдисвітом...

Ледве дихаючи я підвівся й почав уважно придивлятися до чоловіка, що лежав переді мною. Замурзане грубе обличчя конвульсивно здригувалось і я знову злякався чи не зробив йому часом серйозного ушкодження. Чоловік же він був не старий з чудовою будовою тіла, гладенько поголений з великою нижньою частиною обличчя, що видавалась вперед. Він справляв на мене вражіння запеклого вбивці, або ж якого небудь другого злочинця і ні в якому разі не порядної людини. Хто його може знати? Одежа на ньому була замазана й пом'ята, але я помітив зовсім білу сорочку й дорогу шкіряну жилетку, що виглядала в нього з під роздертої мною під час бійки поганенької куртки. Мабуть походження цієї жилетки мало яке небудь відношення до однієї з останніх крадіжок зі зломом...

Мені не вдалося далі обслідувати одяг злочинця через те, що я несподівано відчув на своєму плечі чийсь руку... Мене зовсім нечемно повернули

Оповідання „Чи це вам до вподоби“ — твір відомого данського письменника Іганеса Іенсена. Це гумористичне оповідання перекладено спеціально для журналу „Всесвіт“!

шляхом, що ми (цеб-то я й мій син) примушені були перейти в інше місце, що коли ми поверталися з катання на коньках, що... що... що...

— Ага, катання на коньках примимрив озброєний з нід до гола

здоровило, він бачите, катався на коньках, сердешний, а ці гиділі бо — ціла банда (це я та мій син ціла банда...) сиділи тут в засаді й копали його забили. Вашого змовника ми спіймали в той час коли він хотів втікати, а вас я запопав коли ви хотіли обізнати покійного... — Це було занадто, але я стримався й спокійно й уперто звернувся до урядовця.

— Чи не будете ви ласкові потурбуватись про те, щоб цього розвідника було доставлено в лікарню, а мене й мого сина в Управління поліції. Ми там дамо наші свідчення.

— Про це можете не турбуватись — буркнув урядовець і в ту ж мить з-за вугла з'явилося два великих закритих автомобілі. З них вискочили ще два урядовці. Упевнено я пішов до автомобіля, подавши знак синові йти за мною. Звичайно ж нам потрібно було перекинутись на нові слів з інспектором, щоб роз'яснити непорозуміння.

Старший поліцейський захватив мої коньки й почав чванливо скалити губи: «Річевий доказ, не забудьте річезового доказу»...

Не хочу ховатись, але на мить я остовпів. Що це дурень бреше! Мене в середині все кипіло від обурення, але я повернувся до них спокійно, щоб швидше увійти в авто. Не встиг я одвернутись як хтось сильно ударив мене в спину — то негідник в мундирі вдарив мене ногою. Цього разу я не міг вибачити. Коли створіння чоловічої породи піднімає на мене руку, я реаую на це так, як належить реагувати такому самому створінню тієї ж самісінської породи людей. Мене це все страшенно роздратовало, розлютований кинувся на нього. Це вже з мого боку був напад на урядовця... Звичайно, я був переможений, але все ж таки їм прийшлося дерти на мені увесь одяг раніш ніж посадити в своє авто. З моїм одягом чинюю їм було теж не мало роботи. Він виверткий і брикається як кінь, а коли побачив, — що його батько в біді бореться з багатьома — він вранувся, що урядовці, які держали його — обидва зарили носами землю, коли йому підставили ногу і він впав, то скочивши знов одним ударом повалив напасника так як зважують дерево. Не вважаючи на це, мені було покладено на землю. Бідний чесний хлопчик! Троє товстих напівполіцейців мусили навалитись на нього раніш ніж звязати йому руки.

перейти самому в наступ. Я замахнувся, щоб вдарити його коньками по голові, але він нагнувшись врятувався від удару. Тоді я схопив його за барки, підняв і з усієї сили кинув об землю. Щастя моє, що мені вдалося його перемогти! Він упав на землю як здоровенний віл, і лише тоді я зрозумів, яка небезпека загрожувала нам в тому разі коли б це стверло знову піднялося на ноги. Я схопив раклюгу за вуха й почав лупити його головою об камінь. Коли я відчув, що він губить свідомість, тоді звелів синові негайно покликати поліцію і він кинувся виконувати мого наказу. Мої пальці бігали по голові злочинця, я боявся що проломив йому черепа. Він лежав нерухомий з витріщеними як у мерця очима, але я не знаходив ні рани ні каплі крові на його голові.

— Маленьке струсення мозку,—думав я,—неприємно! Що ж тепер робити з цим здоровенним противним тілом? Карету, як найскорше, а потім в лікарню з цим пройдисвітлом...

Ледве дихаючи я підвіся й почав уважно придивлятися до чоловіка, що лежав переді мною. Замурзане грубе обличчя конвульсивно здригувалось і я знову злякався чи не зробив йому часом серйозного ушкодження. Чоловік же він був не старий з чудовою будовою тіла, гладенько поголений з великою нижньою частиною обличчя, що видавалась вперед. Він справляв на мене вражіння запеклого вбивці, або ж якого небудь другого злочинця і ні в яким разі не порядної людини. Хто його може знати? Одежа на ньому була замазана й пом'ята, але я помітив зовсім білу сорочку й дорогу шкіряну жилетку, що видавалась вперед. Він справляв на мене вражіння запеклого вбивці, або ж якого небудь другого злочинця і ні в яким разі не порядної людини. Хто його може знати? Одежа на ньому була замазана й пом'ята, але я помітив зовсім білу сорочку й дорогу шкіряну жилетку, що видавалась вперед. Він справляв на мене вражіння запеклого вбивці, або ж якого небудь другого злочинця і ні в яким разі не порядної людини. Хто його може знати? Одежа на ньому була замазана й пом'ята, але я помітив зовсім білу сорочку й дорогу шкіряну жилетку, що видавалась вперед.

Мені не вдалося далі обслідувати одяг злочинця через те, що я несподівано відчув на своєму плечі чийось руку... Мене зовсім нечемно повернули і я опинився перед здоровенним антипатичним поліцаєм. За ним стояв ще менш симпатичний другий, а ще трошки далі двоє урядовців тримали мого сина... Я був страшенно здивований цією новою несподіванкою. Це було щось надзвичайне. Поліцаї прийняли мене й мого сина за вбивців. Вони міцно тримали хлопчину й очевидно мали намір заарештувати й мене. Я всіма силами намагався пояснити урядовим особам, що ми смирно йшли

— Маленьке струсення мозку,—думав я,—неприємно!..

— Чи не будете ви ласкові потурбуватись про те, щоб цього раника було доставлено в лікарню, а мене й мого сина в Управлінні... Ми там дамо наші свідчення.

— Про це можете не турбуватись—буркнув урядовець і в ту ж мить з-за вугла з'явилися два великих закритих автомобілі. З них вискокали ще два урядовці. Упевнено я пішов до автомобіля, подавши знак синові йти за мною. Звичайно ж нам потрібно було перекинутись кількома словами з інспектором, щоб роз'яснити непорозуміння.

Старший поліцай захватив мої коньки й почав чванливо скалити зубами: «Річевий доказ, не забудьте річезового доказу»...

Не хочу ховатись, але на мить я остовпів. Що це дурень бреше про мене в середині все кипіло від обурення, але я повернувся до них швидко щоб швидче увійти в авто. Не встиг я одвернутись як хтось сильно вдарило мене в спину—то негідник в мундирі вдарив мене ногою. Цього разу я не міг вибачити. Коли створіння чоловічої породи піднімає на мене руку, я реаую на це так, як належить реагувати такому самому створінню тієї ж самісінької породи людей. Мене це все страшенно роздратовало і розлючено кинувся на нього. Це вже з мого боку був напад на урядовця... Звичайно, я був переможений, але все ж таки їм прийшлося дерти на мені увесь одяг раніш ніж посадити в своє авто. З моїм халатом їм було теж не мало роботи. Він виверткий і брикається як кішка коли побачив,—що його батько в біді бореться з багатшома—він вранувся, що урядовці, які держали його—обидва зарили носами землі коли йому підставили ногу і він впав, то скочивши знов одним ударом повалив напасника так як зваляють дерево. Не вважаючи на це йому було покладено на землю. Відний чесний хлопчик! Троє товстих важких поліцаїв мусили навалитись на нього раніш ніж звязати йому руки.

Т-а-а-а-к, це була бійка яку не кожного дня побачиш!! Високозвінні видище! А тут не-сіло не-пало як неначе під землі виріс здоровенний навтоп. Всяка патолоч чоловічої породи—мешканці сусідніх околиць міста, ці люди кишіли біля автомобілів як мухи над купою гною, гигають, плювали на нас погрожували нам кулаками й вітали поліцаїв вигукуючи „ура“ за те, що вони пов'язали „вбивць“ як свиней й швиргнули їх в автомобіль.

Автомобіль з шумом двинувся з місця, залишаючи з заду гогочущий навтоп, що стукотів деревляними черевиками. Але раніш ніж машина здвинулась з місця я подивився через двері на халамадника, що лежав недалеко жимо на землі. Як же я був здивований, коли побачив що „жертва“ свідомо встала й почала чистити свій костюм. Я подивився на роздратованих урядовців, що стояли на сторожі, але не знайшов на їхніх обличчях нічого роз'яснення, та мені і ніколи було його шукати.

Як себе почував мій хлопчик в другому автомобілі? Чи не заподіяв йому чого лихого? Як вони поводитись з ним? Од знесилення я заплющив очі і відчув тільки трясіння автомобіля, що біг з швидкістю 80-90 кілометрів у годину. Ще ніколи заарештований не був так задоволений швидкістю доставки його в поліцію, як я. Але ми так і не доїхали до важливого участку. Після скаженої їзди, що продовжувалась де-кілька хвилин, ми під'їхали до кіно-ательє в самому кінці міста.

Спочатку я цьому не хотів вірити, гадаючи, що з яких небудь невідомих причин ми тільки випадково зупинились біля цього скляного дому. Але нас силою втягли туди і раніш, ніж ми встигли очухатись, опинились в прозорному мешканні, де було розвішено декорації, ширми й інші речі, що вживаються під час зйомок. Крім того я побачив прямо перед собою кіно-апарат. Якийсь чоловік, не спускаючи з мене очей, швидко не перестаючи крутив ручку і увесь час слідкував за моїми рухами. Тепер я тільки зрозумів все це безглуздо історію! Мене й мого сина без нашої згоди й бажання зфотографували для фільму якоюсь невідомою метою. Фільмом була і сцена розбійником. Немає ніякого сумніву, що чоловік камерою сидів захований в куцах біля прірви, а жулік, що робив напад на нас був артистом. Добре

він грав, а особливо з великим талантом симулював безпам'ятство (ні разу не крикнув, коли я вшкварив його об каміночку)! Також і всі поліцаї артистами й частина навтопу... Ех! хе-хе!..

Ательє знов навтоп... Я наблизився й почав вимагати, щоб мені сказали, в чім справа? Звичайно вся подія була шуткою, але я найшов, що шутка занадто довга.

Директора! Я хочу з ним побалакати!

Мотузки з моїх рук і ніг було знято і я почував себе знову вільним в своїх руках. Щоб довідатись, що ж буде далі, я пішов на середину апарату де стояло багато добре одягнених людей. Я їх запитував таким чином, неначе все що скоїлось тільки забавляло мене а не ображало, як повинен зрозуміти нав'язану мені ролу в цій комедії? Замість того, щоб відповідати мені, вони витріщали на мені очі мовчали неначе приголомшені а один із них показував комусь, що був за моєю спиною, щось на зразок Переляканий я повернувся назад й побачив чоловіка, що йшов до апарату і штативом. Він витріщив очі прямо на мене й крутив, крутив без кінця.. Не кажучи ні слова я кинувся на нього, повалив його надлого, скочив йому на спину, топтав його а разом з ним і його ногами, підскачав раз—другий в повітрі і тоді тільки легко здихав після добре проробленої роботи. Після того я подивився навкруги на всілякі нових ворогів. Мені почулось що неначе хтось один з тих, що стояли позаду в середній ательє зареготав і коли я повернувся то побачив що ніхто не сміється. Вони стояли нерухомі і здавалось, що навіть не звернули увагу на другий куток ательє і там я побачив ще одного чоловіка з апаратом... Невпинно він крутив, крутив, без кінця й без перерви крутив ручку й дивився на мене... Виходить, що він фотографував мене час поки я бився з його товаришем й витанцьовував на ньому. І не помітивши на нечувано нахабне поводження зі мною я щиро зареготав. Це було забавка і я поміравав од реготу... Й це було зфотографовано. Я побачив як чоловік заклопотано переніс свою камеру на декілько кроків в інше місце й вибрав краще місце й увесь час навіть на ходу він продовжував крутити, крутити, крутити... і вдивляється в мене!..

Мені стало зрозумілим, як вони все це організували: щоб я не робив, щоб виконувати їм справу—як раз потрібно було їм для створення фільму!

Директор! Але ж я теж не дурак. Досить насильства! Ні однієї хвилини не проміж чарівній тюрмі. Але чи не чудово було розіграно всю цю любовища?

Дриво, шановні! хотів я їм сказати і простягся до них, щоб стиснути їх руки. Але дарма! На мені були тільки підштаники та черевики. Нічого не вийшло після всіх бійок не залишилось.

Я буду на вас жалитися й видеру з вас все до останнього пфеніга за свої збитки—обурився я всім своїм ображенням нутром.—Я дам освітлену грубого нападу у всіх газетах країни, я знищу вашу фільму!

Це я думав про себе, а зовнішньо прикинувся приборканим через те, що всім хотіло знати всіх вивести на чисту воду. З покірливим виглядом я направили до них неначе на авдієнцію до короля з усмішкою аж до самих вух. Мені ніж я дійшов до них сталося щось таке, від чого в мене захопили кров і що заставило мене вийти з ролі.

Другої групи я почув стогін та голос мого сина. Він сидів на підлозі найкше голий і тіло його було червоне як сира гов'ядина, але він ще не поранене. За ним стояли два вугільно-чорних негра й вони тримали його за руки. Блідий схвильований чоловік в черепахових окулярах намагався встромити в рот мого сина ложку. Вказуючим та

полеона, стояв спереду всього персоналу з чековою книжкою в руці. Після павзи, під час якої чути було тільки тріщання апарату, він витяг з кишені самопишущу ручку, написав чек, одірвав його з книжки й стояв з таким виглядом, неначе мав намір кому небудь з присутніх платити величезні витрати; чуть помітна усмішка промайнула по його губах.

Він уважно дивився на мою голову...

І не тільки він, а всі, всі дивились на мою голову.

Вся банда вишикувалася півколом й витріщила очі на мою голову та на голову мого сина.

Блідий схвильований чоловік в черепахових окулярах намагався встромити в рот мого сина ложку.

Камери тріщали по всіх кутках й фотографували наші голови, а оператори крутили й дивились, крутили й дивились без кінця...

Коли раптом моє волосся стало до гори!

Запевняю вас, мороз пробіг по моему тілу.

Моє волосся встало до гори!.. А я ж був зовсім лисий!

Зхвильований я подивився на сина...

Його волосся теж стояло до гори і стало в два рази довше.

Так! Менш ніж в одну хвилину вся моя голова вкрилась волоссям, а волосся мого сина було довше на пів ліктя і простягалося до неба неначе полум'я...

Вони нас примусили прийняти патентовані ліки для рошення косей.

І це вплинуло не тільки на

...крутит, крутит, крутит... і вдвляться в мене!..

Мені стало зрозумілим, як вони все це організували: щоб я не робив поспувати їм справу—як раз потрібно було їм для створення

Добре! Але ж я теж не дурак. Досить насильства! Ні однієї хвилини прозорій чарівній тюрмі. Але чи не чудово було розіграно всю

Браво, шановні! хотів я їм сказати і простягся до них, щоб стиснути руку. Але дарма! На мені були тільки підштаники та черевики. Нічого після всіх бійок не залишилось.

Я буду на вас жалітися й видеру з вас все до останнього пфеніга за збитки—обурився я всім своїм ображенням нутром.—Я дам освітленого грубого нападу у всіх газетах країни, я знищу вашу фільму!

Ще я думав про себе, а зовнішньо прикинувся приборканим через те, хотів їх всіх вивести на чисту воду. З покірливим виглядом я направив до них неначе на аудієнцію до короля з усмішкою аж до самих вух. Раніш ніж я дійшов до них сталось щось таке, від чого в мене захопила вся кров і що заставило мене вийти з ролі.

З другої групи я почув стогін та голос мого сина. Він сидів на підлозі майже голий і тіло його було червоне як сира гов'ядина, але він ще не поранене. За ним стояли два вугільно-чорних негра й вони тримали його за руки. Блідий схвильований чоловік в черепахових окулярах намагався встромити в рот мого сина ложку. Вказуючим та пальцями другої руки намагався відкрити йому рота.

Передканий на смерть і самі розумієте як—це ж все святого. Вони кричали: "Мого сина!" Я кинувся до нього, але по дорозі був зупинений ззаду а через мить він сидів на скрині зі звязаними руками. Якийсь чоловік з жовтим лицем наближався до мене з ложкою в руці.

Я примушений був випити ложку. Так, так! Вони прикинули мене випити їх прокляту ложку! Ох! Собаки! Воно було не гірке, як цього було сподіватись, воно було брудне з приторно жирним смаком як піт. В перший раз вони загнули голову назад і ліки вилились в моєму животі.

Після того вони притягли до мене плакатом, де були нарисовані фігури й великі літери. Плакат було поставлено за мною, а чоловік з апаратами зничайно, все крутив, крутив!

Мого сина помістили біля мене в нього були окривавлені груди піднімались, як вивернений мішок. Але чесний чоловік був стриманий і оперував моїм стражданнями.

Весь фільмовий штаб нагло вийшов нас і неначе б то ніхто не було нічого більшого. Мовчавий чоловік, похорий на

Блідий схвильований чоловік в черепахових окулярах намагався встромити в рот мого сина ложку.

Камери тріщали по всіх кутках й фотографували наші голови, а оператори крутили й дивились, крутили й дивились без кінця...

Коли раптом моє волосся стало до гори!

Залевняю вас, мороз пробіг по моєму тілу.

Моє волосся встало до гори!.. А я ж був зовсім лисий!

Схвильований я подивився на сина...

Його волосся теж стояло до гори і стало в два рази довше.

Так! Менш ніж в одну хвилину вся моя голова вкрилась волоссям, а волосся мого сина було довше на пів ліктя і простягалося до неба неначе полум'я...

Вони нас примусили прийняти патентовані ліки для рошення косей.

І це влинуло не тільки на наші голови.

Ні; все наше тіло вкрилось волоссям.

Я озирнувся й подивився на плакат, якого фотографували разом з нами.

Там я прочитав об'яву, що була написана літерами в метр кожної.

Вона рекламувала якісь патентовані ліки для рошення косей, що звались комаган.

Коли я одвів очі від плаката то побачив дві жінки з стрункими ногами.

Вони раптом почали обнімать нас ніжно і з такою грацією, як могли б це робить тільки зовсім не цивілізовані феї.

Це мусило зображувати кохання, що його ми викликали нашою красою первісних людей...

Все це було зфотографовано.

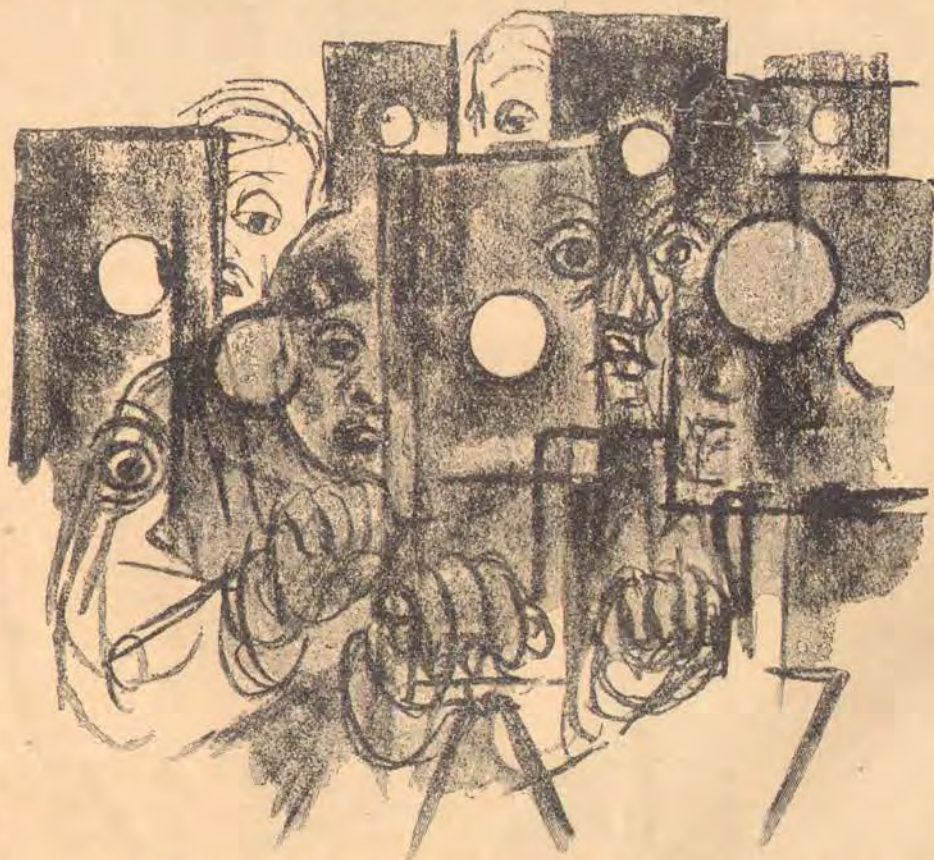
Тут я розридався!

І це теж зфотографували!

Всю цю дилку травлю ви маєте змогу зараз побачити в Уніонтатрі.

Ну, як це вам до вподоби?? Га?

Іганес Іенсен.

...А оператори крутили й дивились, крутили й дивились без кінця.

В каюті.

В каюті.

Кухарі на пароплаві. Нижче—американська кіно-зірка.

В КІНОВІ майже не чути здорового іскряного сміху. Це багато хто нарікає. Екран прагне змінити драматичні довжелезні авантурні інтриги, солоденько сплетені в чужоземних картинах історичні моменти, і навіть наші радянські барабанно-батарейні громові кровопролитні картини на добрий комедійний фільм. Глядач хоче комізму—заявляють кіно-робітники, він хоче відпочити і розважитись у кіно. Це, безперечно, правда. Ми заклали в усій політично-освітній роботі узяти курс на максимальне охоплення мас, докладно й правильно зваживши попередні умови й вимоги. Треба починати з того, що буде зрозуміле і близьке до масі, що вона прийме, і вхопившись за це, тягти її вище. В цьому розумінні утворити комедію стає просто черговим завданням нашої кіно-продукції. Ми бачимо, що глядач хоче щиро посміятися над доброю комедією. Бо в комедії не треба складних фабул, неймовірних трюків, що втомлюють глядача і які він досить надокучили, не треба й заплутаних ситуацій. Бо при доброму художньому оформленні і вдалій компоновці найпростіші життєві ситуації й рухи можуть набрати комічного і головного такого, що смішить, характеру.

„Непевний багаж“ фактично—перший комедійний фільм, що випускає ВУФКУ.

Основна ідея сценарія—показати глядачеві повну комізму шахрайство чужоземної поліції до радянських громадян, що припадуть за кордон в різних справах, отриманих з нав'язанням шовіністичних та інших взаємин з чужоземцями. На канві цього фільму перед більшовицькою заразою, більшовицькими хитро-цями, і т. ін., що справді доходить меж комізму, завдання фільму виконати намічений сюжет. Режисер-постановщик Г. З. Гричер-Браковер (що був асистентом у А. Н. Грановського по „Єврейському щастю“), що ставить цей фільм, має на думці дати життя і правдоподібні ситуації, контрасти і т. д., комічні елементи композицією. Дуже важно згадати, що в цій своїй постановці режисер робить методичну спробу поставити фільм повільного темпу, збудовану на принципі все дужчої інтенсивності і інтенсивності дії. Як видно, уся робота режисера повинна пройти під знаком одмовлення від „суєтної динаміки“, яку визнає режисер Гричер, подібно, які де-які чужоземні майстри, фальшивою величиною в комічних картинах, що ні в якому

Підслухують біля дверей.

КІНО-АРС

мали сумні наслідки для шлунків обох подорожніх, вони рішають остерегатися чужоземних страв. Відтепер вони живляться самими апельсинами. Для дальшої подорожі вони запасилися величезною скринією апельсинів Коли вони сідали на пароплав, митні урядовці домагалися, щоб скринію було здано в багаж. Приятелі відмовляються і, щоб далі до них не чіплялися, наклеюють на скринію етикет:

ХЕМВУГІЛЛЯ УСРР.
ОБХОДИТИСЯ

Підслухують біля дверей.

мали сумні наслідки для шлунків обох подорожніх, вони рішають остерігатися чужоземних страв. Відтепер вони живляться самими апельсинами. Для дальшої подорожі вони запасилися величезною скринією апельсинів. Коли вони сідали на пароплав, митні урядовці домагалися, щоб скринію було здано в багаж. Приятелі відмовляються і, щоб далі до них не чіплялися, наклеюють на скринію етикет:

ХЕМВУГІЛЛЯ УСРР.
ОБХОДИТИСЯ
ОБЕРЕЖНО!

Натовп товчється біля кіно... Ниж

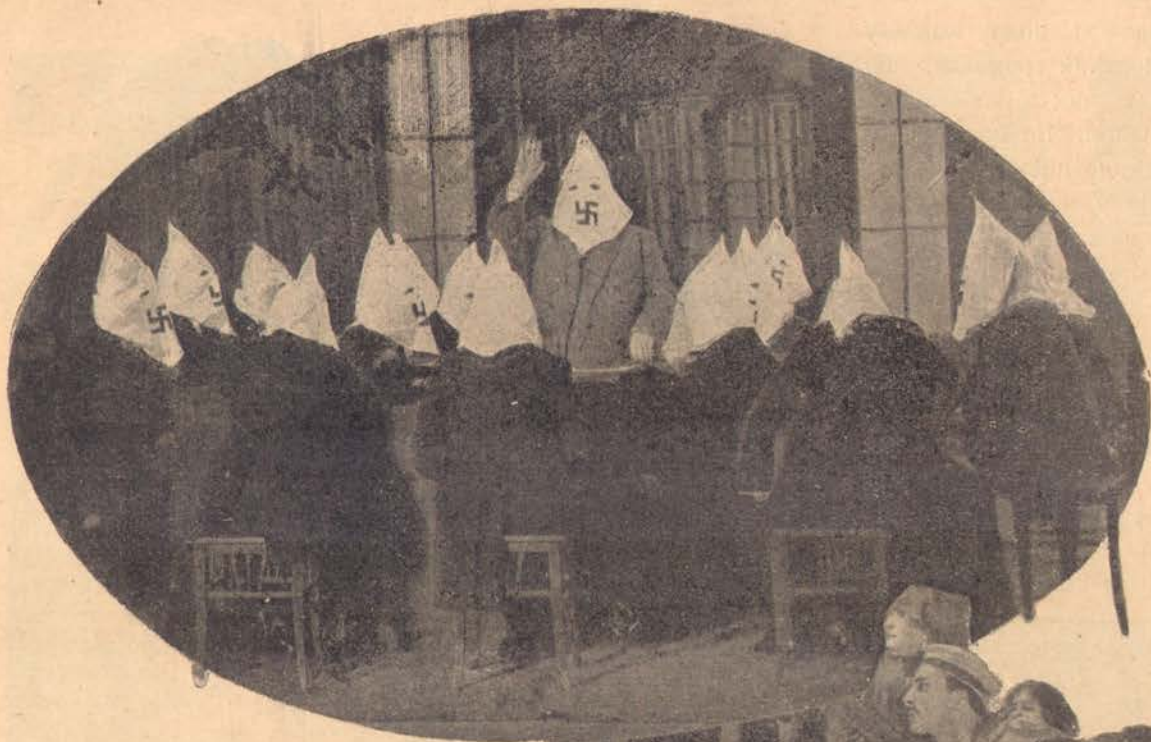
...не помагає виявити стану того чи іншого, хто грає в комічному... Режисер старанно використовує все, що допомагає пізнати стан... персонажу. Виходячи з цих міркувань, він заведе, принцип, відбиту гру на різних речах, якою з таким... користувалися в нашій радянській кінематографії.

...фільм будується на загостренні спо... якими актор виявляє свій стан, це—є багато штрихів, що звичайно... картину. Мінімум штрихів, мак... виразності і значіння їх є важним... будови сценарія.

...цей же основний сюжетний матеріал... сценарія?—Інженера Пайкіна командує в Америку. В Лондоні він зустрі... з землеміром Демченком, що від... від екскурсії, з яким умовляється... прожити далі разом. Після ряду коміч... пригод в Лондонському ресторані, що

Засідання фашистів.

Тривога на пароплаві,

удало розвивається невелика інтрига кохання. В картину по ходу дії вставляються окремі куски закордонної хроніки, які, безумовно, ще раз оживлять фільма з видового і дидактичного погляду. Сюжет сценарія, безсумнісно, близький, зрозумілий нашим глядачеві, він охоче посміється як агентом чужоземної буржуазії, так і переляку широко витріщив очі і в нього пошив у дурні комічний збір фактів. Так, треба добитись цього ефективного сміху у нашого глядача, який надає йому активності, і цього можна досягнути, коли актери (серед яких Брайнін, Капка, Іглицька, Міллер, Замичковський) будуть на висоті своїх дуже й дуже складних завдань.

На це в великій мірі й розраховано сценарій. П. К—

В кабінеті начальника поліції.
Внизу бенкет.

З цього починаються всі лиха. Сищик, що стежить за Пайкиним, негайно повідомляє тайну поліцію про таємничу і, розуміється, непевну скриню. В поліції паніка...

Пайкина і Демченка мають за страшних більшовиків, що везуть якісь гази. Паніка перекидається на увесь пароплав. Коли пароплав приходить на місце призначення, його не впускають у порт. Приятелів садять у тюрму. Скриню дуже обережно приставляють у місто, odkривають і... ой леле! в ній гнілі апельсини. В сценарії поруч з тим досить

Тривога на пароплаві.

ЖИТЛОВЕ РОБІТНИЧЕ БУДІВНИЦТВО

(Нарис М. Лебідя).

Загальний вигляд частини нового робітничого городка.

ПО НАД берегом Дніпровим димлять, загравами сяють заводи] Катеринослава та Петровського. Димно, чадно навколо і навіть околиці Катеринослава, що за ними—зразу побудовано ці заводи—завжди заку-... в димно туманну габу... Заводи внизу по-берегові, а вище заводів... шерегами розкинуто по степу білі будиночки... Це — Півден-... буде робітничий городок для своїх заводів... Будують ці бу-... з шлаку, який до цього вживався лише для шлакової цегли та... час ще для вироблення цементу. Але на ці виробли йшло... до 25% усього шлаку, що залишався, як бічний добуток, при... чавуна — решту вивозили на звалювання.

будиночках фундаменти, стіни, перегородки й стелі набиті з шлакового бетону. Ці будівлі обійшлись за-... доводі дешево: 1 куб. саж. будинка (одно й двохопо-... верхового) з водопроводом, каналізацією, електрикою—... коштує 98 карб. з усіма накладними видатками, тоді... як будинки цегляні, кам'яні або інші цього року кошту-... тували не дешевше 175 крб. за квадратну сажень.

Будинки міцні, сухі й теплі; їх побудовано в... модерному українському стилі і краєвид робітничого... городка пречудовий, особливо в соняшний день.

В 130 будинках вже оселились робітники.

Року 1926 в городкові мають будувати трьохо-... поверхові будинки по 18 квартир в кожному (квартира... 3 кімнати з кухнею, убіральною, умивальною, коморою... й шіпкою). В квартирах електрика, водопровід, цен-... тральне опалення каналізація. Ціна квад. саж. цих... будинків 150 крб., беручи на увагу здорожання... будівельних матеріалів.

Нові будинки буде зроблено з шлакобетонного... каміння. Через кілька років Катеринослав матиме... великий робітничий городок, устаткований за... останніми вимогами гігієни. В городку цьому будувати... мають і робітничий палац з театром на 2000 чоловіка... на' проєкт цього палацу вже оголошено конкурс.

Будівельну справу веде інж. Мирошніченко.

будинків 150 крб., беручи на увагу здорожання будівельних матеріалів.

Нові будинки буде зроблено з шлакобетонного каміння. Через кілька років Катеринослав матиме великий робітничий городок, устаткований за останніми вимогами гігієни. В городку цьому будувати мають і робітничий палац з театром на 2000 чоловіка на' проєкт цього палацу вже оголошено конкурс.

Будівельну справу веде інж. Мирошниченко.

Загальний вигляд частини нового робітничого городка.

ПО НАД берегом Дніпровим димлять, загравами сяють заводи Дніпрова та Петровського. Димно, чадно навколо і навіть околиці Катеринослава, що за ними—зразу побудовано ці заводи—завжди закутано в димнотуманну габу... Заводи внизу по-берегові, а вище заводів високими шерегами розкинуто по степу білі будиночки... Це — Південний робітничий городок для своїх заводів... Будують ці будинки з шлаку, який до цього вживався лише для шлакової цегли та ще деякий час ще для вироблення цементу. Але на ці виробы йшло до 25% усього шлаку, що залишався, як бічний добуток, при виробі чавуна — решту вивозили на звалювання.

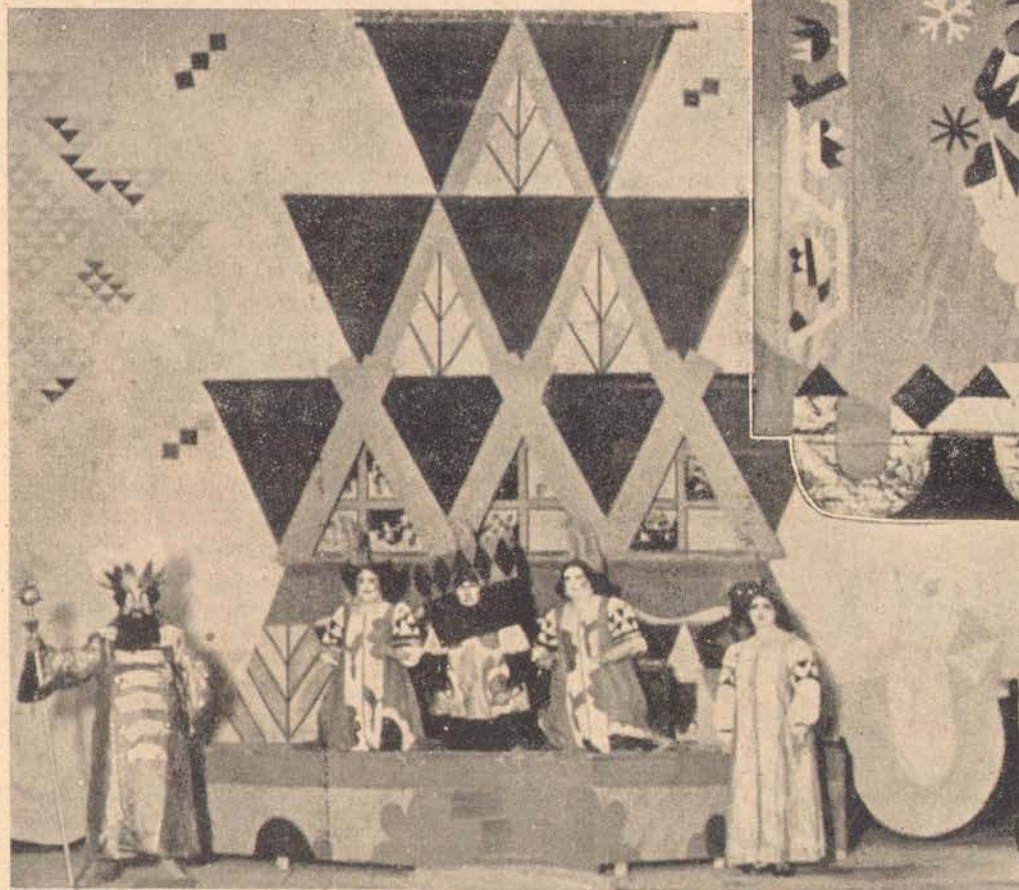
Влітку 1925, коли було асигновано біля 200.000 карб. на житлове будівництво на Катеринославських заводах й коли скрізь бракувало цегли, дерева й інших будівельних матеріалів, й через це стояла велика погроза невиконання работ по збудуванню городка з гроши в руках — тоді прийшло на думку побудувати шлакобетонні будинки. Інженіром Мирошниченком було складено проєкти будинків й протягом літа було збудовано їх 154 (з них 121 одноповерхових і 33 двохповерхових на 4 й 8 квартир кожний). В цих

Одноповерховий типовий будинок на 2 квартири по 2 кімнати, двохповерховий типовий будинок на 4 квартири по дві кімнати кожна та типовий будинок спільного життя для одиноких на 60 чоловік.

Казка про царя Салтана

ОСТАННЬОЮ річчю, виставленою цього сезону в Харківській Українській опері, була опера Римського-Корсакова «Казка про царя Салтана». Лібрето опери зроблено по відомій казці Пушкіна самої назви. Харківський театр поклав в основу вистави принцип епічного стилю. Отже, казку не як голу фантастику, що має розпалювати уяву дача й слухача, а як абстрактний історично-повість опис казкової події.

Музику цієї опери вважають за одну в найкращих у творчості Римського-Корсакова. В ній багато уваги віддано оркестровому виконанню. Із погляду виставу обслужено дуже яскраво. Однак

торм уваги встановці «Казка про царя Салтана» була робота режисера Івана Хвостова. У дав декорацийні костюми, в яких гався до максимуму яскравості фарб.

Сценічно

ОСТАННЬОЮ річчю, виставленою цього сезону в Харківській Українській опері, була опера Римського-Корсакова «Казка про царя Салтана». Лібрето опери зроблено по відомій казці Пушкіна самої назви. Харківський театр поклав в основу вистави принцип епічного стилю. Отже, казку не як голу фантастику, що має розпалювати уяву дача й слухача, а як абстрактний історично-поетичний опис казкової події.

Музику цієї опери вважають за одну в найкращих у творчості Римського-Корсакова. Виставі багато уваги віддано оркестровому виконанню. За поглядом виставу обслужено дуже яскраво. Однак

виставі не приділено достатньо уваги в постановці. Це була робота режисера Хвостова, який дав декорації і костюми, в яких грався до максимуму яскравості фарб.

Сценічне рішення вистави виконано під український стиль.

Такого характеру й колориту в яких виявлено найбільшених і піднесених тонах народно-побутовий бік дійових осіб.

Опера Римського-Корсакова намагається не відходити від стилю Пушкіна, яка сана у великій статично. Її діяльність далі музичних страцій в опері не йде.

Руху в самій опері були п'єси мало. В постановці звернено головним чином на зовнішній вигляд вистави.

Тут досягнуто художника небагато. Вони тим значніше, що відходять від класичного шаблону старих постановок.

Праворуч, зверху—передня завіса. Нижче—сцена першої картини в той момент, як з'являється цар Салтан. Внизу—масова сцена останньої дії.

ШЕВЧЕНКІВЦІ

Державний український театр імені Шевченка займає своє виразне місце серед інших українських театрів. Коли Франківці, Березіль і Одеський Держдрамтеатр передовсім є театрами єдиної волі режисера, театрами, або цілком експериментальними («Березіль») або експериментальними (Франківці, Одеський театр) театр імені Шевченка насамперед є театром актора, театром, що в центрі своєї творчості ставить особу актора, що домінує над допоміжними чинниками сценічної мови (режисура, художник).

Треба вказати, що цю лінію Шевченківці провадять не з переконання, не з опозицією проти індивідуалістичних тенденцій режисерів в театрі, а лише через відсутність доброї режисури, що з честю могла б керувати таким сильним акторським колективом, яким є театр імені Шевченка.

Шевченківці існують восьмий рік. За цей час в їхніх лавах перебували найкращі українські актори й режисери. Повсякчасні переїзди, відсутність постійної бази дуже відбивались на роботі театру. Тепер Всеукр. Відділом Мистецтв театр Шевченківців остаточно закріплено за Полтавою. Це дало спроможність театрові вирівнятись, підтягнутись і більш серйозно взятись за виявлення свого мистецького обличчя.

Останні постановки минулого зимового сезону запорукою тому, що театр Шевченківців стоїть на правдивому шляху.

Державний Драматичний театр ім. Т. Шевченка закінчив зимовий сезон з великим творчим та матеріальним успіхом. Після двохмісячного перебування в Сумах Шевченківці переїхали знов до Полтави, де й приступили до переорганізації трупи на майбутній сезон.

Угорі: ліворуч — актриса Сидоренко в ролі Катерини з п'єси «Чорт і Шинкарка». Праворуч — сцена в хаті Хиврі — «Сорочинський Ярмарок». Унизу сцени з п'єси «Манастир святої Магдалини». (Ганна Мещерська — ігуменша, Іванова — сестра Цецилія та Мілорадович — отець Педро).

СПОРТ НА ВІЛЬНОМУ ПОВІТРІ

Кидання медичним м'ячем.

НАВІТЬ дивно було б тепер агітувати за те, що фізкультура, що спорт є один з найбільших чинників оздоровлення, зміцнення людини. У нас, в Радянському Союзі, гуртки фізкультурні розкидані по всьому обширу Робітничої республіки. Від найбільших міських центрів до якогось глухого містечка—всюди молодняк захоплюється свідомо спортом.

Та в більшості у нас фізкультура поставлена, все ж, досить однобоко. Особливо коли мати на увазі всю різноманітність спортивних справ і ті випробовані, цікаві методи заняття спортом, що поширені за кордоном.

Вправи на вільному повітрі відбуваються на те, щоб загартовувати людину. Сюди включений біг, щоби зміцнити серце і легені,—різноманітні вільні вправи без приладдя, щоби зміцнити цілий організм,—плавання, бокс і кидання пере-

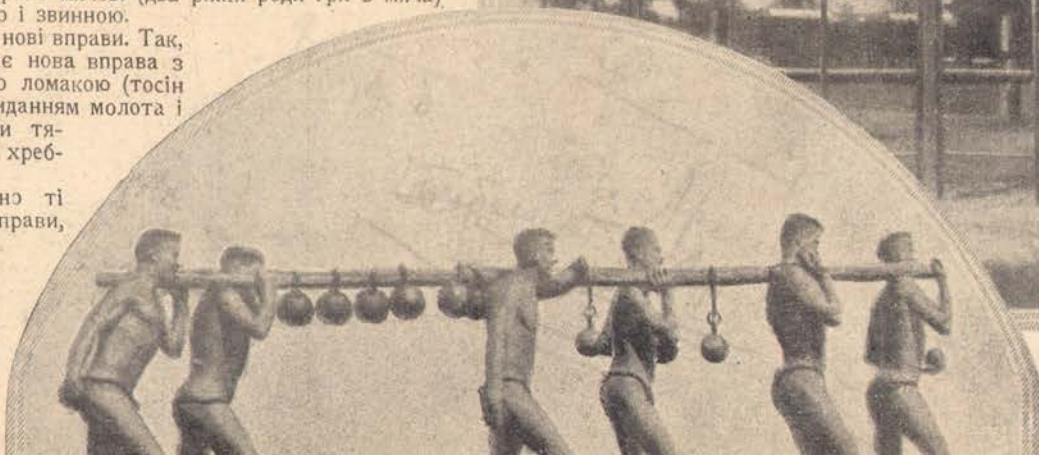
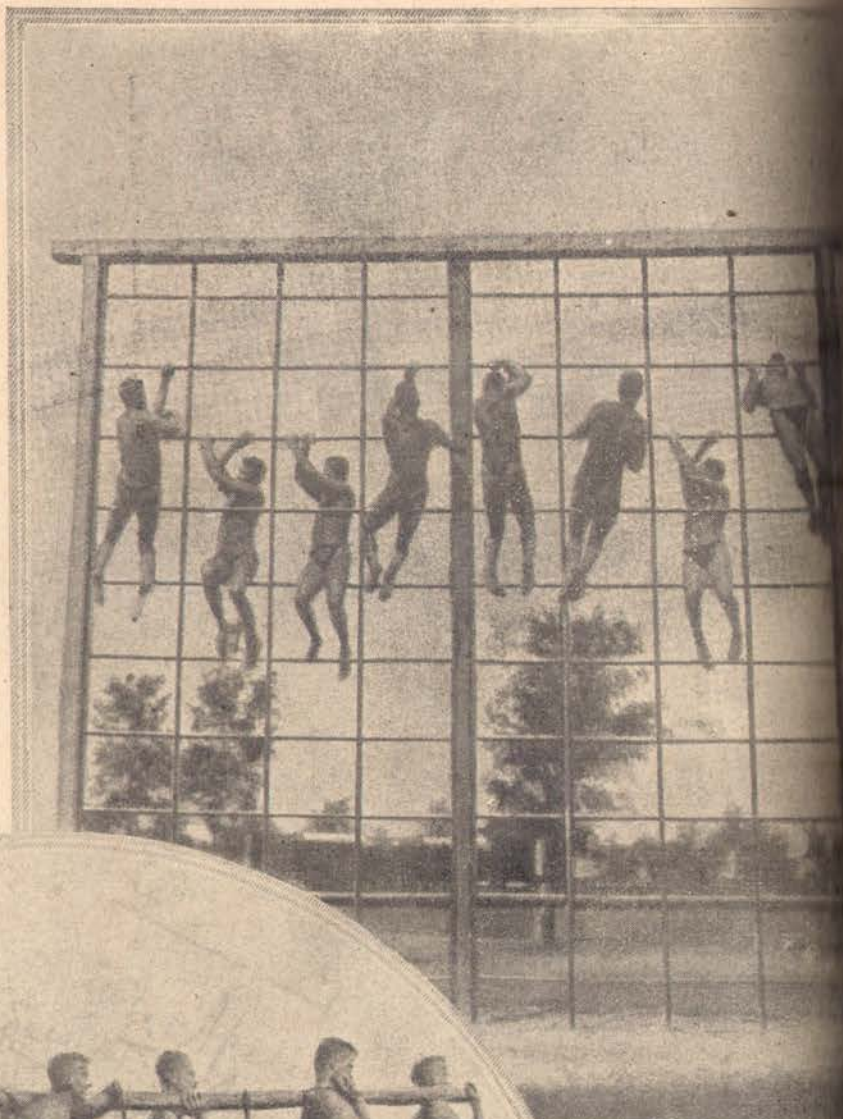
ведені строго після спортивних правил мають розбуджувати честолюбивість і радість зі збільшення власних подвигів,—а строга праця при медичнім і ударнім мячеві (два різні роди гри в мяча) роблять людину спиртною і звинною.

Знайшлися цілковито нові вправи. Так, прикладом, в Шотландії є нова вправа з киданням 30 кілограмовою ломакою (тосін ді кейбер—кидання), з киданням молота і жонглеруванням круглими тягарями, чим зміцнюються хребтові м'язи.

На знімках показано ті нові цікаві спортивні вправи, що відбуваються на вільному повітрі, особливо за кордоном.

Ось нові форми гімнастики на вільному повітрі: Групові підсакування для зміцнення нижніх, грудних і хребтових м'язів.

Кидання медичним

вітрі, в полі, в лісі, на
Так само їзда на конях

Шотландську ломаку
кіл. ваги кидас по над

щоби зміцнити цілий організм,
—плавання, бокс і кидання пере-

ведени строго після спортових правил мають розбуджувати честолюбивість і радість зі збільшення власних подвигів,—а строга праця при медичнім і ударнім мячеві (два ріжні роди гри в мяча) роблять людину спиртною і звинною.

Знайшлися цілковито нові вправи. Так, прикладом, в Шотландії є нова вправа з киданням 30 кілограмовою ломакою (тосін ді кейбер—кидання), з киданням молота і жонглеруванням круглими тягарками, чим зміцнюються хребтові мязи.

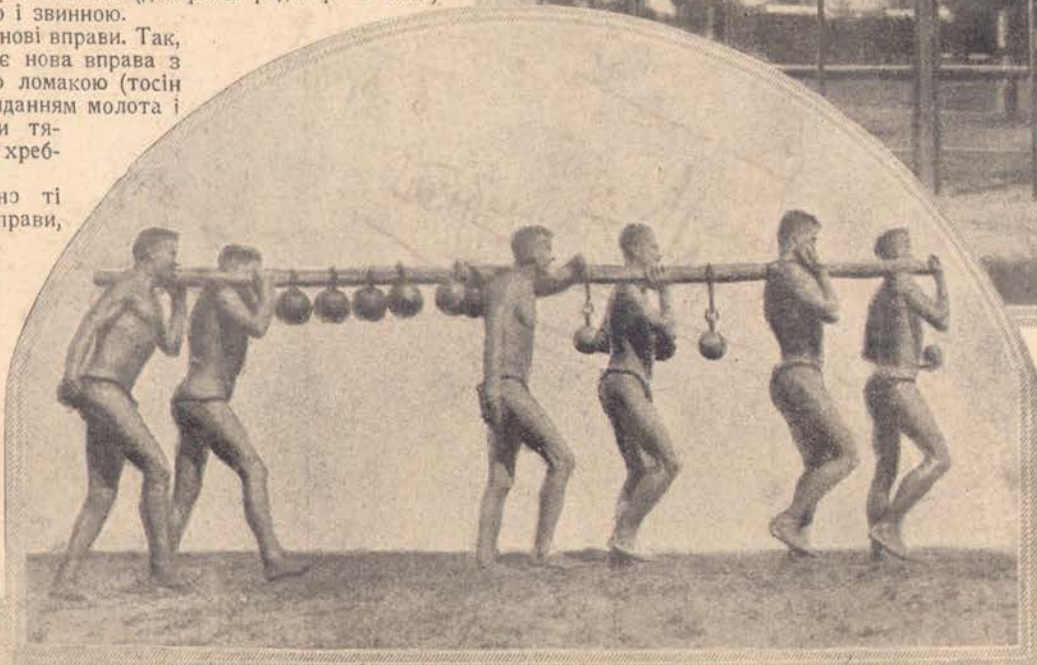
На знімках показано ті нові цікаві спортивні вправи, що відбуваються на вільному повітрі, особливо за кордоном.

Ось нові форми гімнастики на вільному повітрі: Групові підскакування для зміцнення нижніх, грудних і хребтових мязів.

Кидання медичним мячем.

Лазять по шведській драбині.

Всі вправи відбуваються на вільному по-

вітрі, в полі, в лісі, на
Так само їзда на конях

Шотландську ломаку
кіл. ваги кидає по над
ришом в скоку. Ті, котрі
шилися позаду, несуть
ладдя, що його приймає
для зміцнення мязів;
тягарки для жонглерки.

Вгорі—лазять по шведській драбині; нижче—несуть тягарки для джонглерки; внизу—групові вправи на вільному повітрі.

Трясовина

Офіційно ця трясовина зветься „справою Київської губернської міліції розшуку“.

Але й ця назва неточна... Аджеж на лаві підсудних сидять не тільки співробітники міліції й розшуку, але й багато інших. Тут і вдова розлогого бандита Мунчика, а потім коханка „з професії конторщика й поета“, і невизнаного поета, і невдатного покараного в свій час за халатність співробітника ДПУ, і, головне, брата свого відомого, для деякого мажорантського брата Валентина—Аркадія Горського-Зубцовського. Тут і Мунчина стара мати, що возила хабарі Валентині Горському, думаючи, що владний врятувати життя її синові. Тут і загадковий Татаревич, якого вважали за великі бандитські операції, а потім з ласки Валентина Горського випустили. А в тім ні Валентин Горський, ні Татаревич на це об'явлення не пристають. Втеча Татаревича залишається такою ж загадкою, як і все в постаті цієї понурої, тяжкої, неприємної, але без сумніву розумної, освіченої, взагалі не зовсім звичайної людини.

Тут стільки імен власників і орендаторів готелів, ресторанів, паштетів „погребків“, пивних і просто самогонних кубел... „Ренесанс“, „Мак-Акваріум“, „Кахетія“, „Ленінград“, „Паласт“... Усіх і не перелічиш... У центрі яскрава непманівська постать великої енергійній Київський масштаб акули орендатора й ресторану „Марсель“—Гельфанда.

А скільки крамарів, здебільшого мануфактурників і в центрі їх—поважний старий Київський купець Габє (по-єврейському це значить—титар) — Мирон Цепенюк.

Це справжній побут. Ніби для якогось цікавого науково-соціального експерименту стягли цю різноманітну півку живого побуту сюди до стін вишвилюючої... Аджеж справа слухається в будинку юридичного університету св. Володимира, в тій залі, де раніше відбувалися урочисті акти, оборони докторських дисертацій то-що.

І весь цей побут од крамнички поважного й багатого купця до сумнівного готелю чи „ресторану“ з окремими кабінетами, до самогонного кубла, до єврейської, бандитської малини,—це тільки побут.

* * *

Комета тут не одна... Перша... Що до першого вказано давнім прислів'ям: „мертві сраму не знають“. Це—Коваленко, кол. нач. губміліції, який намагався врятувати себе смертю від сорому при розгляді наслідків його злочинної волі або байдужого безвілля... Це—однаково...

... і двоє безпосередніх учасників Коваленкового побуту: дружина Лідія і його слуга Тришук. Слуга? Так це—слуга, слуга, це—сліпий виконавець навіть незаконних розпоряджень

Група позтратиків із Проміліції... І ще Валентин Горський, Нач. Акт.-розш. Частини Карн. розшуку звязаний загадковими, але дуже міцними нитками з злочинним світом. І це все канали, через які текло вино і гроші, і дарунки до Коваленкової й Фрадькової кватир.

Іх усіх на лаві підсудних 110. Акт їх обванувачення, видрукований огрядною книжечкою в друкарні, перевищує 13 друкованих аркушів. Читали його по черзі втомлені секретарі протягом двох днів.

* * *

Суд розглядатиме епісод по епісодові. Аж десь, нарешті, він зважить усе й на підставі зваженого скаже ті слова, що дадуть змогу з корінням вирвати лихе зілля.

Ніхто не в праві заздалегідь робити висновки, тоб-то переймати функції, довірені судові.

Нам здебільшого доводиться вивчати побут, ті його гнилі покручені паростки, що так потворно вип'ялися в цій справі й цупко заплутали один з аванпостів радянського будівництва.

І друга наша справа: вірити... Вірити, що цей процес перший і останній, що з таким лихим ворогом, як розкладена, деморалізована міліція, нам більше після кінця цього процесу не доведеться зустрітись ніколи.

Київ.

Ф. Якубовський.

...таке (іш-еврейському це значить — титарини) — Мирон Цепенюк.
Це справжній побут. Ніби для якогось цікавого науково-соціального експерименту стягли цю плівку живого побуту сюди до стін вишколи... Аджеж справа слухається в будинку вол університету св. Володимира, в тій залі, куди раніше відбувалися урочисті акти, оборони кандидатських дисертацій то-що.

Говорить цей побут од крамнички поважного й багатого купця до сумнівного готелю чи „ресторану“ з окремими кабінетами, до самогонного кубла, до майданської, бандитської малини, — це тільки побут.

* * *

Комета тут не одна... Перша... Що до першої... свідано давнім прислів'ям: „мертві сраму не знають“. Це — Коваленко, кол. нач. губміліції, який намагався врятувати себе смертю від сорому при свого розгляду наслідків його злочинної волі або злочинного безвілля... Це — однаково...

...тут і двоє безпосередніх учасників свідків Коваленкового побуту: його дружина Лідія і його слуга Тришук. Слуга? Так це — слуга, а не жвора, це — сліпий виконавець навіть незаконних розпоряджень свого хазяїна. А на посаді він звався зарплатним начальником промислового заводу. За те, що він здолав так зганьблену посаду офіційну посаду, перейшов на роль хатнього Коваленкового побуту, він і сидить не серед свідків, а серед підсудних.

Така ж трійка і в родині Фрад'яка. Фрад'яко Сергій — кол. пом. нач. міліції по міській міліції, його дружина Феліцата і „вістовий“ Завойко.

Ще нижче подружжя Райманів — Райман Либедського району естонець Райман і його дружина Олександрівна. Тут звичаї були найпростіші. Райманів Райман сама брала хабарі за своїй й натурою. Посилала навіть свої гроші для абортів в... неприємний Гельфанда. А Гельфанд, крім того, давав подружжю Райманів даремне місце в своєму готелі, крім того, що забезпечував усі їх життєві потреби в таких інтимних, як аборт Олександрівної, ще й мав платити „жалунок“ участковим наглядачам.

Раймон Менабде, грузин, понура і в чорних окулярах. Нач. цензурного району. Права рука Фрад'яка. Філософ своєї справи, що добре знає собі „структуру поліції“. Він, Фрад'яко, знають наглядачі, ледве не бив чинив мерзотниками, скотами й неприємною лайкою, викидаючи з свого кабінету, коли вони зменшували своє хабарницьке зав'язання.

— Ти мені зіпсуєш Бесарабку! — кричить він наглядачеві Федорову, що він особливо притісняти крамарів на Бесарабського базару.

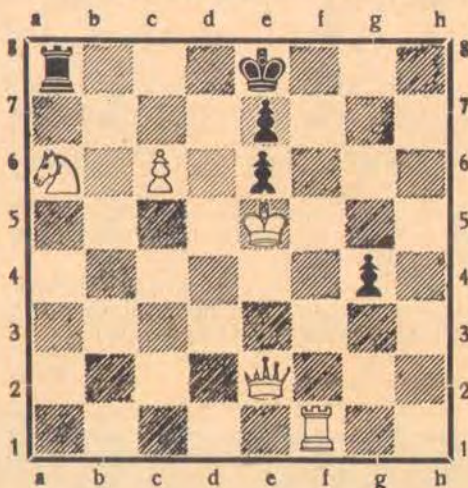
Внизу: Посередині—за трибуною—Фрад'яко—дає свідчення. За бар'єром—підсудні. Стоїть Вольфсон (кол. нач. Либедського району). Поруч з ним сидить арендатор готелю „Марсель“—Гельфанд (оперся руками на бар'єр). Далі: В. Горський, Малишев та инш. В кутку біля вікна, під колоною, виглядає—Татаркевич. Попереду—оборонці: Зеленський, Ратнер, Ражба, Ветвинський та инш. Вгорі: Виїздна Сесія Верховного Суду. Ліворуч: Секретар—тов. Лосман, додатковий суддя—тов. Усачев, член суду—тов. Твотін, голова—тов. Романов, чл. суду—тов. Кумбикевич.

ШАХИ ТА ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

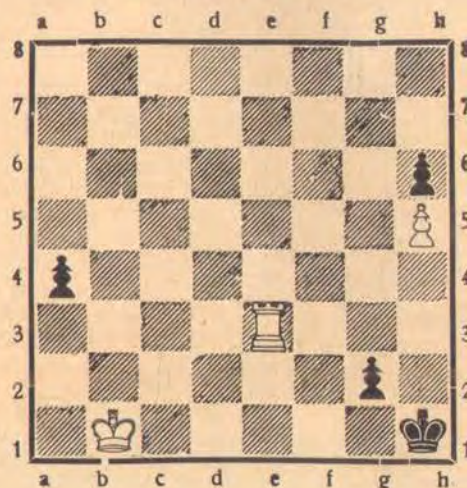
Завдання № 27. В. Мос.

Білі—Кре5 Фе2 ТП Ка6 п. с6 (5)
Чорні—Кр е8 Та8 п. е6, е7, g4 (5)

Мат за 2 ходи.

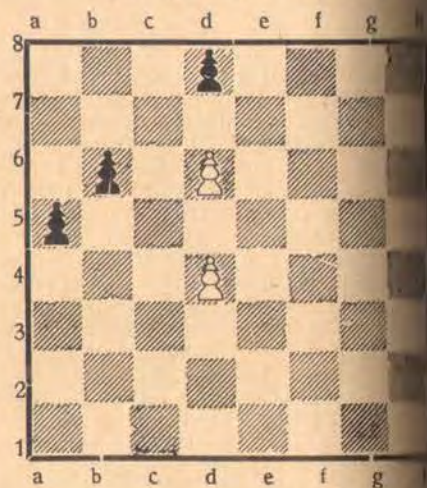
Етюд № 4. А. Лейка.

Білі — Крb1 Те3 п. h5, (3)
Чорні — Крh1 п. п4, g2, h6 (4)

Білі виграють

Етюд № 22 І. А. Карякіна

Білі — Ш d6, d4 (2)
Чорні — Ш a5, b6, d8 (3)

Білі виграють.

Партія № 27. Гамбіт ферзевих пішаків

Відіграно у Земерінгу 12 березня 1926 р.

Білі — Е. Грюнфельд

1. d2 — d4
2. К е2 — с4
3. К g1 — f3
4. С c1 — g5
5. С g3 : f6
6. К b1 — c3
7. e2 — e3
8. С f1 — d3
9. Ф d1 — b3!
10. Ф b3 : c3
11. С d3 : c3
12. 0 — 0
13. Т f1 — d1

Чорні — Г. Кмох

1. d7 — d5
2. e7 — e6
3. g8 — f6
4. h7 — h6
5. d8 : f6
6. c7 — c6
7. b8 — d7
8. f8 — b4
9. b4 : c3+
10. d5 : c4
11. 0 — 0
12. c6 — c5
13. d7 — d5
14. Т d1 : d4
15. Т a1 — d1
16. К f3 : e5
17. f2 — f4
18. b2 — b4
19. Ф c3 — d3
20. Т d4 — d6
21. Т d6 : h6!
22. Ф d3 : f5
23. Ф f5 — h7+
24. Ф h7 — h8+
25. Т h6 — e6+!

1) На 21. g7 : h6 білі грають 22. Ф g6+ Кр h8 23. Ф : h6+ Кр g8 24. Ф g6+ Кр h8 25. Ф f6+ Кр g8 26. Т d5 і мат

2) На 25... f7 : e6 білі грають 26. Ф h3 : g7+ Кр e7—e8 27. С c4—b5+ і виграють.

Партія № 17 (Шашки)

Відіграна на чемпіонаті Москви 1926 р.

Білі — С. Т. Чорний

1. e3 — f4
2. c3 — b4
3. b2 — c3
4. d2 — e3
5. c3 — d4
6. b4 : d2
7. g3 — h4
8. f2 — g3
9. a1 — b2
10. b2 — c3

Чорні — С. А. Воронцов

1. f6 — e5
2. g7 — f6
3. b6 — a5
4. c7 — b6
5. e5 : c3
6. b6 — c5
7. f6 — e5
8. h8 — g7
9. g7 — f6
10. a7 — b6
11. f4 — g5
12. e3 : g5
13. g3 — f4?
14. h2 : f4
15. a3 : c5
16. c1 : a3
17. a3 : c5
18. g1 — f2
19. d2 : b4
20. f4 : d6

Білі здалися.

С. А. Воронцов виграв чемпіонат м. Москви на 1926 р.

Білі—Кре5 Фе1 П Ка6 п. с6 (5)

Чорні—Кр е8 Та8 п. е6, е7, г4 (5)

Мат за 2 ходи.

Партія № 27. Гамбіт ферзевих пішаків

Відіграно у Земерінгу 12 березня 1926 р.

Білі—Е. Грюнфельд

1. d2—d4 d7—d5
2. К e2—c4 e7—e6
3. К g1—f3 К g8—f6
4. С c1—g5 h7—h6
5. С g3 : f6 Ф d8 : f6
6. К b1—c3 c7—c6
7. e2—e3 К b8—d7
8. С f1—d3 С f8—b4
9. Ф d1—b3! С b4 : c3+
10. Ф b3 : c3 d5 : c4
11. С d3 : c3 0—0
12. 0—0 c6—c5
13. Т f1—d1 c5 : d4,

Чорні—Г. Кмох
14. Т d1 : d4 b7—b6
15. Т a1—d1 К d7—e5!
16. К f3 : e5 Ф f6 : e5
17. f2—f4 Ф e5—c5
18. b2—b4 Ф c5—c7
19. Ф c3—d3 e6—e5!
20. Т d4—d6 e5 : f4?
21. Т d6 : h6! С e8—(f5)
22. Ф d3 : f5 Л f8—d8
23. Ф f5—h7+ Кр g8—f8
24. Ф h7—h8+ Кр f8—e7
25. Т h6—e6+! чорні здалися²⁾

¹⁾ На 21. g7 : h6 білі грають 22. Ф g6+ Кр h8 23. Ф : h6+ Кр g8
24. Ф g6+ Кр h8 25. Ф f6+Кр g8 26. Т d5 і мат

²⁾ На 25... f7 : e6 білі грають 26. Ф h3 : g7+ Кр e7—e8 27. С c4—b5+ і виграють.

Білі—Крb1 Те3 п. h5, (3)

Чорні—Крh1 п. п4, g2, h6 (4)

Білі виграють

Білі—Ш d6, d4 (2)

Чорні—Ш a5, b6, d8 (3)

Білі виграють.

Партія № 17 (Шашки)

Відіграна на чемпіонаті Москви 1926 р.

Білі—С. Т. Чорний

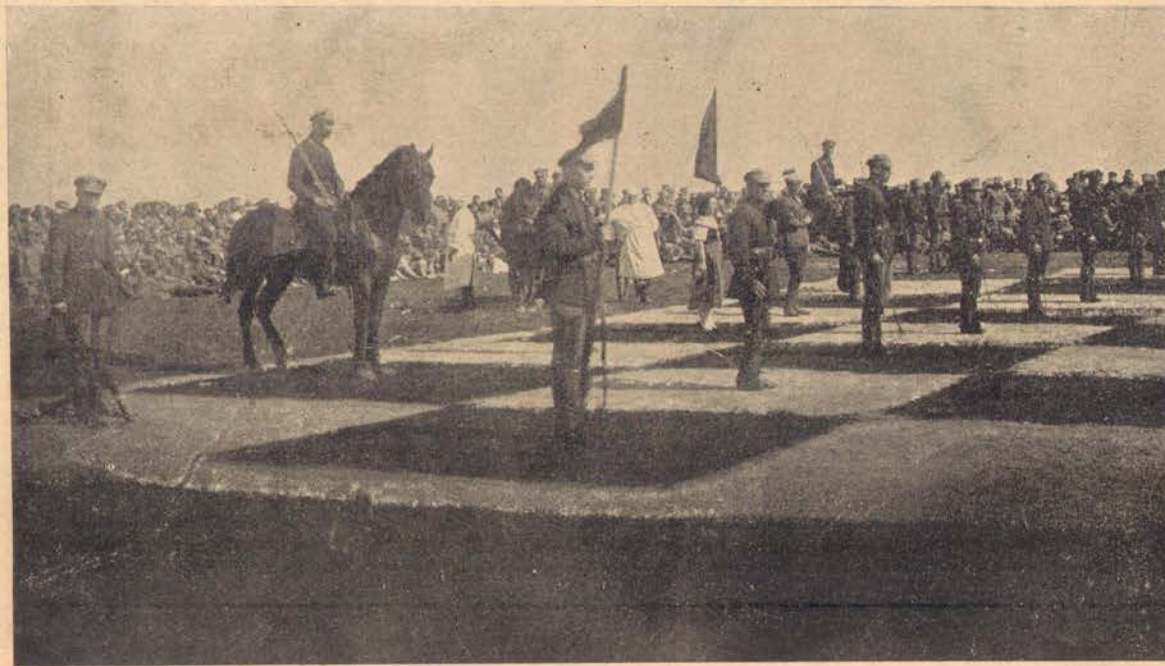
1. e3—f4 f6—e5
2. c3—b4 g7—f6
3. d2—c3 b6—a5
4. d2—e3 c7—b6
5. c3—d4 e5 : c3
6. b4 : d2 b6—c5
7. g3—h4 f6—e5
8. f2—g3 h8—g7
9. a1—b2 g7—f6
10. b2—c3 a7—b6

Чорні—С. А. Воронцов

11. f4—g5 h6 : f4
12. e3 : g5 b8—a7
13. g3—f4? e5 : g3
14. h2 : f4 c5—b4
15. a3 : c5 b6—b4
16. c1 : a3 a5—b4
17. a3 : c5 d6 : b4
18. g1—f2 b4—c3
19. d2 : b4 f6—e5
20. f4 : d6 e7 : a7

Білі здалися.

С. А. Воронцов виграв чемпіонат м. Москви на 1926 р.

2-го травня на іподромі Будинку Червоної Армії влаштував гру живих шахів. Напроти трибуни була змальована шахова дошка й розставлено переодягнених червоноармійців, що уявляли собою живі шахи. З одного боку були білі, а з другого червоні. Почалася гра й під звуки музики пересувалися фігури. Побита фігура подала на землю. Живі шахи були дуже цікаві. В Харкові вони демонструвалися вперше й зробили велике враження на глядачів.

ХРОНІКА

У Всеукраїнських турнірах-чемпіонатах шаховому і шашечному, що почалися в Одесі, беруть участь: у шаховому Альохін, Григоренко, Кірілов і Мариня; у шашечному Харків, Сорокін—Бердичів, Гуецький—Львів, Раузер—Київ, Ластовець—Полтава, Шапіро—АМССР, Болодіт і Гордіан—Львів і маестро Верлінський—Москва.

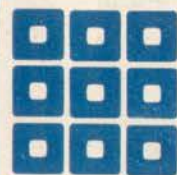
У шашечному—Іллінський і Ломаченко—Харків, Зенченков—Київ, Пономаренко—Полтава, Смоляк—Катеринослав, Павлов—Лорон—Одеса. 23 квітня повернулася з мандрівки команда Латвії шах-команда ВЦРС.

Команда у складі—Левман і Грязнов—Москва, Лесман і Семенов—Ленінград, Фрейдберг—Харків, зіграли 7 матчів з таким наслідком Німеччина+3 1/2, Хемніц+3—2, Лейпціг+4 1/2—1 1/2, Дрезден+4 1/2—1 1/2 Берлін+4—2. У Латвії з робітничим союзом+10—0 і з буржуазним союзом—2. 5 шахматистів грало у головному турнірі шахового союзу робітників Німеччини. Тов. Тесленко у своїй групі заняв 1 місце, Грязнов—Лесман і Семенов у своїх групах заняли 2 місце, а Фрейдберг у своїй групі заняв 3 місце. У Хемніці, Дрездені і Берліні команда давала сеанси одночасової гри з 175 партій виграє більше 80%.

ВУФКУ

**ВСЕУКРАЇНСЬКЕ
ФОТО-КІНО УПРАВЛІННЯ
НАЙБЛИЖЧИЙ ВИПУСК
(ОДЕСЬКА КІНО-ФАБРИКА)**

Великий комедійний фільм

ВІСЬМА ГОДИН

ВІСНУК

Оператор — КАЛЮЖНИЙ

Постановка —
ГРІЧЕР-ЧЕРИКОВЕРА

Сценарій — ФРЕНЧА (Золнія)

В С Е

БАЧУ,

ВСЕ

ЗНАЮ

ГО

ГО

60

ВСЕЕСВЕТ
ЧИТАЮ